

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA

FACULTATEA DE LITERE, ISTORIE ȘI TEOLOGIE
CATEDRA DE LIMBI ROMANICE

UNITERM

REVISTĂ ELECTRONICĂ DE TERMINOLOGIE

6/2008

TIMIȘOARA 2008

Coordonator științific:
Lector univ. dr. Mariana **Pitar**

Colectivul de redacție:
Prof. univ. dr. Maria **Țenchea**
Conf. univ. dr. Eugenia **Arjoca-Ieremia**
Conf. univ. dr. Georgiana **Lungu-Badea**
Lector univ. dr. Adina **Tihu**

ISSN 1842-0052

Orice corespondență se va adresa Universității de Vest din Timișoara, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Bd. Vasile Pârvan, nr. 4, 300223, Timișoara, Jud. Timiș, ROMANIA, Tel/Fax: 0040256/592164

All correspondence will be addressed to The West University of Timișoara, The Letters, History and Theology Faculty, Bd. Vasile Pârvan, nr. 4, 300223, Timișoara, Jud. Timiș, ROMANIA, Tel/Fax: 0040256/592164

CUPRINS

1. TERMINOGRAFIE

Dorina Chis, Valeriu Dorin Chis. *GesTe –un instrument de gestionare a terminologiei*, 4

2. LIMBAJE DE SPECIALITATE

Adriana Sferle, *La rédaction des textes juridiques dans plusieurs langues*, 14

Liana Ștefan, *Les difficultés du français des affaires*, 22

Constantin – Ioan Mladin, *Avatarurile unei glife de caracter:@-a coadă de maimuță. (III) Perspective plurilingve*, 34

3. COMUNICARE INSTITUȚIONALĂ

Daniel Dejica, *Coordonate pragmatice ale propunerii de proiect*, 46

Lavinia Suci, *Legitimitatea în și prin limbaj a comunicării corporatiste*, 55

4. BAZE DE DATE

Ana Dobroică, *Apicultura*, 65

TERMINOGRAFIE

GesTE

UN INSTRUMENT DE GESTIONARE A TERMINOLOGIEI

Dorina CHIȘ

Universitatea „Tibiscus” din Timișoara

Valeriu Dorin CHIȘ

Universitatea „Politehnica” Timișoara

1. Apelul Uniunii Latine privind finanțarea creării unui software de gestionare a terminologiei

Uniunea Latină a lansat, în 24 iunie 2006, un apel al cărui obiect îl constituia crearea unui software „open source”, gratuit, de gestionare a terminologiei care să țină cont de standardele actuale în materie, ergonomic și eficient în manipularea informației. El urma să fie destinat în primul rând specialiștilor de limbă română, cu posibilitatea ca, pe termen lung, să fie tradus și în alte limbi. Pentru aceasta era necesar să se prevadă toate funcționalitățile multilingve.

Această inițiativă a Uniunii Latine a fost determinată de aprecierea că, pentru limba română, nu sunt disponibile la ora actuală instrumente fiabile, standardizate, care să permită gestionarea și armonizarea datelor și să fie accesibile tuturor celor implicați în munca terminologică. Pentru că nu există întotdeauna posibilități materiale de achiziționare a unor programe eficiente, dar costisitoare, numeroase terminologii se realizează utilizând aplicații ad-hoc care nu sunt compatibile cu cele folosite de alte grupuri de lucru.

Am răspuns acestui apel (la a doua lansare a lui) și ne-am angajat să realizăm gestionarul terminologic cerut.

2. Premise și abordare

În vederea elaborării structurii bazei de date terminologice am cercetat bibliografia accesibilă nouă în biblioteci și pe Internet precum și baze de date ale unor mari universități, centre și laboratoare de cercetare, instituții și organisme naționale și internaționale, dintre care menționăm câteva :

- Banque de données terminologique - Service de la langue française, de la Communauté française de Belgique, <http://www.cfwb.be/franca/bd/bd.htm>,
- Base de terminologie du CILF (Conseil international de la langue française) <http://www.cilf.org/bt.fr.html>,
- CRITER (Corpus du Réseau Interministériel de Terminologie), La délégation générale à la langue française et aux langues de France <http://www.culture.gouv.fr/culture/dglf/terminologie/base-donnees.html>,
- EURODICAUTOM – actualmente IATE (Inter Active Terminology for Europe) - Bază de date a Comisiei europene <http://iate.europa.eu/iatediff/SearchByQueryLoad.do?method=load>,
- ILOTERM – Bază de date a Organizației internaționale a muncii, <http://www.ilo.org/iloterm/>
- IMF Terminology, Bază de date terminologice a fondului monetar internațional, http://www.imf.org/external/np/term/index.asp?index=fra&index_langid=2,
- Le Grand dictionnaire terminologique de l'Office québécois de la langue française, http://www.granddictionnaire.com/btml/fra/r_motclef/index1024_1.asp,
- TERMROM - Baza Centrului Național de Terminologie, <http://www.cfwb.be/franca/bd/bd.htm>,
- UNESCOTERM, Bază de date terminologice a UNESCO, <http://termweb.unesco.org/>
- UNTERM, United Nations Multilingual Terminology Database, <http://157.150.197.21/dgaacs/unterm.nsf...>

Am putut astfel să luăm cunoștință de modul în care sunt prezentate datele oferite și posibilitățile de informare puse la dispoziția utilizatorilor.

Pe de altă parte, la sediul din București al Uniunii Latine au avut loc mai multe întâlniri, mese rotunde, consacrate întocmirii fișelor terminologice și bazelor de date.

Am putut constata cu aceste prilejuri că, în funcție de instrumentele de lucru utilizate, de metodele abordate în realizarea terminologiilor și în funcție de

publicul destinat, structurile propuse erau diferite, chiar dacă mare parte din elemente se regăseau în mai toate variantele.

Această constatare ne-a determinat să pornim de la premisa că gestionarul nostru trebuie să fie un instrument flexibil, care să pună la dispoziție utilizatorului o structură la standarde internaționale, dar, în același timp, să permită fiecăruia, pentru fiecare caz în parte, să creeze o structură proprie, aceea pe care o consideră cea mai potrivită scopurilor propuse.

În ceea ce privește latura informatică, trebuiau alese instrumente care să asigure caracterul gratuit al gestionarului.

3. Caracteristicile gestionarului de terminologie GesTE

3.1. Elemente de programare

Gestionarul este compatibil cu sistemele de exploatare acceptate pe piața românească. Operațiile pe partea de server sunt efectuate de un script PHP care interoghează o bază de date MySQL. Bazată pe un software *open source*, aplicația poate fi utilizată *on line*, în sistem Intranet sau pe calculatorul propriu.

Atât datele referitoare la structura bazei terminologice (felul în care sunt organizate câmpurile și grupurile, listele și intrările lor) cât și datele terminologice sunt reținute într-o bază de date MySQL, care mai cuprinde și informațiile despre utilizatorii cu acces (restrâns sau total) la aplicație. Tabelul datelor terminologice nu are o structură fixă, fiind modificat de program în funcție de structurile care sunt create pe parcurs. Totuși, fiecare câmp al oricărei structuri trebuie asociat cu o coloană a acestui tabel.

Interogările MySQL se fac pe partea serverului de către un script PHP. Clientului îi sunt apoi trimise informațiile în format XHTML. Totuși, codul XHTML a fost separat de codul PHP, ceea ce îi asigură o mare flexibilitate și posibilitatea de a face modificări de la nivelul interfeței utilizator. Formatarea datelor se realizează cu ajutorul unor fișiere *.tpl* care pot fi editate pentru afișarea datelor în orice format fără a modifica algoritmiul programului.

Navigarea prin paginile programului se face prin parametrii GET trimiși fișierului index.php. Astfel, nu sunt dezvoltate căi către alte fișiere ale programului, totul realizându-se intern. De asemenea, parametrii folosiți pentru comenzi nu pot dezvălui în vreun fel structura bazei de date și nu permit atacuri de genul *MySQL Injection*.

La crearea unui utilizator nou, datele acestuia sunt înregistrate într-un tabel împreună cu un identificator. Referirea ulterioară la acel utilizator se face prin intermediul identicatorului creat la înregistrare. Parola folosită la autentificare nu este salvată în baza de date (nu poate fi recuperată). În schimb, programul înregistrează identicatorul (hash-ul md5) parolei și îl compară cu cele ale parolelor introduse la autentificările ulterioare. Astfel, un acces la baza de date MySQL care nu folosește interfața aplicației nu va dezvălui datele de autentificare ale utilizatorilor.

Aplicația permite exportul și importul datelor terminologice. Exportul presupune generarea unui fișier în format propriu (.gte) care conține rezultatul unei căutări. Pentru import e necesar fișierul .gte exportat anterior precum și o structură compatibilă cu datele importate. Atât importul cât și exportul permit selectarea câmpurilor intrărilor terminologice asupra cărora se va opera. Astfel, se poate exporta doar o listă de termeni, sau doar termenii și definițiile lor etc.

3.2. Standarde utilizate

Standardele folosite în elaborarea bazei de date GesTE au fost :

- ISO 1087 – concepte utilizate în terminologie,
- ISO 12618 – principii de creare a bazelor de date terminologice,
- ISO 12620 – categorii de date în terminologie,
- ISO 12200 sau MARTIF – *Machine-Readable Terminology Interchange Format* – principii de conversie și programare XML a băncilor de date terminologice.

3.3. Limbi de lucru

Baza de date oferă interfețe în limbile: catalană, franceză, italiană, portugheză, română și spaniolă. Traducerile textelor au fost asigurate de biroul din Paris al Direcției de terminologie și inginerie lingvistică (DTIL) al Uniunii latine.

Utilizatorul poate alege o limbă de lucru pe care o stăpânește mai bine, și va primi în această limbă toate informațiile legate de un termen (definiție, context, explicații...), chiar dacă ea diferă de cea căreia îi aparține termenul în cauză.

3.4. Structura bazei de date

Structura implicită a bazei de date include categorii de informații cuprinse în standardul ISO 12620. A fost introdus, în plus, câmpul *limba căreia îi aparține termenul*, tocmai pentru că există posibilitatea, evocată mai sus, de a alege

pentru interfață o altă limbă decât cea căreia îi aparține termenul în cauză.
Principalele categorii de date (ISO) sunt grupate după cum urmează :

- Grup 1 : Categoriile de date despre termen și informații legate de termen
A Termenul
 - Subgrup1 : Termeni
 - Subgrup 2 : Categoriile de date legate de termen
 - Subgrup 3 : Echivalență
 - Subgrup 4 : Domeniu și sub-domeniu
 - Grup 2 : Categoriile de date legate de descrierea noțiunii
 - Subgrup 5 : Descrierea noțiunii
 - Subgrup 6 : Relații ale noțiunii
 - Subgrup 7 : Poziția noțiunii
 - Subgrup 8 : Nota
 - Grup 3 : Categoriile de date administrative
 - Subgrup 9 : Limbaj documentar
 - Subgrup 10 : Informații administrative
- B : Categoriile de date bibliografice

Atât grupurile, cât și câmpurile create, pot fi re poziționate, modificate sau șterse, după cum se poate vedea mai jos:

The screenshot displays the UNITERM web interface. At the top, there are two main sections: 'A.10.22.3 origine-bază de date (Cuvânt) [T] [F]' and 'B categorii de date bibliografice (vizibil) [T]'. The first section is associated with 'origine_base_donnees' and describes it as a database considered as a document in bibliographic documentation. The second section describes elements used for processing and indexing manuscripts. Below these sections, there are buttons for 'Ascunde', 'Arată', 'Șterge', and 'Mută în: Conform ISO 12620:1999'. There is also a language dropdown set to 'română'. The 'Adaugă:' section has a 'grup' dropdown. Below that, there are input fields for 'Nume:' and 'Descriere:', and a 'Părinte:' dropdown set to 'Conform ISO 12620:1999'. A 'Creează' button is at the bottom right. On the right side, there is a search bar with 'Căutare' and 'Caută' buttons, and a link for 'Importă intrări'. The footer contains the text 'Creat de Dorina Chiș, Valeriu Dorin Chiș | Ghid de utilizare'.

Există și posibilitatea de a edita fiecare câmp, pentru a efectua modificări în ceea ce privește descrierea, tipul, asocierea și utilizarea lui în generarea fișei precum și în căutare:

Numele și descrierile câmpurilor, fiecare cuvânt/ fragment de text pot fi, de asemenea, editate și apoi modificate prin adăugare sau eliminare a unor elemente, reformulare. La fel și traducerile. Fiecare câmp dispune de o descriere clară, astfel încât confuziile să fie excluse și completarea fișei terminologice să nu pună probleme. Aceasta este generată în conformitate cu structura activă (În cazul în care se lucrează cu mai multe structuri în paralel, structura activă trebuie selectată și marcată ca atare).

Pentru a stabili lista domeniilor în care s-ar putea încadra termenii ce vor fi cuprinși în bazele terminologice, am folosit un model de ontologie deja utilizat în Uniunea Latină (banca terminologică a Italiei), propus și dezvoltat de Ingetraut Dahlberg.¹

3.5. Funcționalitate

Operațiile care se pot efectua cu ajutorul GesTE sunt : înregistrarea datelor terminologie și prelucrarea lor, căutare simplă/ avansată, adăugarea/ ștergerea sau modificarea unor câmpuri, crearea/ consultarea/ validarea/ suprimarea unor fișe, importul și exportul datelor, administrarea bazei de date.

Căutarea simplă se poate, de exemplu, realiza:

- folosind doar steluța * (se afișează toate intrările introduse) ;
- după un cuvânt, o sintagmă ;
- după primele litere ale unui cuvânt urmate de steluță * (se afișează toate cuvintele care conțin grupul respectiv de litere) ;
- după un grup de litere plasate între steluțe (omțând în felul acesta prima și ultima parte a cuvântului) ;
- după autor (dacă îl cunoaștem) ;
- după echivalentul unui termen, de exemplu echivalentul lui *contrat* în germană **Vertrag** el trebuie pus însă între steluțe, având alte date înainte și după el.

Căutarea avansată (folosind butonul *Opțiuni*), permite căutarea unui termen sau a unei expresii doar în unele câmpuri, pe care le selectează utilizatorul.

Pentru **căutarea cu filtre**, fiecare utilizator trebuie să-și aleagă filtrele din lista *Adaugă pentru câmpul*. Se alege apoi între butoanele **conține/ exclude** din lista care derulează și se consemnează ce anume trebuie să conțină/ excludă câmpul respectiv. Se adăugă apoi alt câmp, după același procedeu. Dacă se alege, de exemplu, câmpurile *termen* și *limba*, iar în acesta din urmă se înscrie

¹ așa cum este el prezentat în articolul Giliolei Negrini, *Quels systèmes conceptuels peut-on préconiser pour les banques de données terminologiques en ligne?*, publicat în revista *Terminologies nouvelles*, nr.18, juin 1998, *Terminotique et documentation*, pp. 41-53.

franceza, la apăsarea butonului *Caută*, se vor afișa toți termenii în limba franceză existenți în baza de date.

GesTE este însoțit de un **Ghid**, tradus în toate limbile de lucru, care oferă utilizatorilor toate informațiile necesare pentru o exploatare a lui în condiții optime.

4. Concluzii

Gestionarul de terminologie GesTE pune la dispoziția celor interesați un instrument flexibil și eficient. El permite colectarea, prelucrarea, modificarea, stocarea, exportul și importul informațiilor. Fiecare utilizator are posibilitatea, de la nivelul interfeței de lucru, să adapteze acest instrument de lucru nevoilor proprii.

Realizarea lui a fost posibilă datorită inițiativei și suportului Uniunii Latine.

Utilizarea acestui software poate contribui la armonizarea activității de gestionare a terminologiei și la facilitarea schimburilor de informații între diversele grupuri de lucru.

În prezent el este utilizat cu succes de la predarea lui, în mai 2007 de colectivul biroului din Paris al Direcției pentru Terminologie și Inginerie Lingvistică (DTIL) al Uniunii Latine și prezentat în varianta *demo* la adresa <http://dtil.unilat.org/ro/index.htm>.

LIMBAJE DE SPECIALITATE

LA REDACTION DES TEXTES JURIDIQUES DANS PLUSIEURS LANGUES

Adriana SFERLE

Université Paul Valéry Montpellier III

Au sujet de la rédaction d'un texte juridique en plusieurs langues, il y a deux questions que nous nous posons : y-a-t-il des répercussions sur son interprétation? Et si l'anglais, par exemple, pourrait-il devenir la langue juridique commune en Europe? Ce sont en fait des problèmes soulevés déjà par des linguistes, juristes et traducteurs² qui ont mis en discussion l'intérêt théorique et pratique de l'élaboration et de la promotion d'une langue juridique commune ou standard, tant pour favoriser la recherche comparative que le développement de la législation uniforme et son interprétation homogène. Ces observations sont centrées sur le droit uniforme plutôt que sur le droit national exprimé en plusieurs langues.

Pour bien analyser ce problème il faut d'abord se demander ce qu'il en est quand le texte est rédigé dans une seule langue. Ainsi, il n'est pas certain que les citoyens comprennent les termes juridiques du Code civil par exemple de la même manière que les juristes. Dans sa version française, le Code civil peut être lu dans deux langues, la langue courante et la langue du juriste. La coexistence de ces deux langues dans un même texte est caractéristique des systèmes qui rédigent leurs lois dans un langage qui se veut simple et non-technique, pour être compréhensible par tous. Une telle idée peut passer pour une illusion car

² R. SACCO, *L'interprétation des textes juridiques rédigés dans plus d'une langue*, L'Harmattan Italia, ISAIDAT, Turin, 2002 ; voir aussi O. MORÉTEAU, *Le prototype, clé de l'interprétation uniforme : la standardisation des notions floues en droit du commerce international*, p. 183–202.

tout le monde sait bien que le juriste donnera au mot un sens souvent différent de sa signification courante. Sans parler de la somme d'interprétations que la jurisprudence accumulera sur la formulation simple, qui risque d'être telle « que toutes les supposées vertus originelles du texte en sont réduites à néant »³. La tradition juridique française voit néanmoins dans cette pratique un rempart contre un possible arbitrage du juge, car celui-ci aura du mal à faire accepter une interprétation qui s'éloignerait trop du sens courant du terme utilisé : du même texte clair, les jurisprudences belge et française peuvent donner des interprétations sensiblement divergentes. Cette vision des choses est partagée avec les Américains, dont la *Constitution* est aussi rédigée dans des termes simples, généraux et peu techniques. Entre les deux a été rédigée la *Déclaration des droits de l'homme et du citoyen*, dont le style générale se retrouve dans la *Convention européenne*⁴. Le problème d'une possible coexistence d'un sens courant et d'un sens juridique se pose moins dans la loi rédigée en termes techniques, comme les codes allemands qui s'adressent aux juristes et non au citoyen commun. Les notions floues, susceptibles d'interprétations multiples, voire divergentes sont moins nombreux dans ce type de textes. On y trouve des termes précis, aux contours plus définis. La polysémie est évitée, ce qui limite aussi la pluralité des interprétations. La remarque peut être étendue aux statuts des pays de *Common law*, même si la terminologie utilisée n'est pas abstraite et conceptuelle, à la différence du modèle germanique. Le législateur s'emploie en effet à encadrer les termes en les enfermant dans des définitions parfois très précises. Le mouvement tendant à l'adoption de textes rédigés en termes simples et clair (*plain language*) pourrait cependant accentuer en Angleterre les problèmes liés à la coexistence d'un sens courant et d'un sens juridique. Les

³ J. VANDERLINDEN, *Du droit de la langue ou du de la langue du droit ? Propos perplexes d'un juriste égaré dans la linguistique*, in „Français juridique et science du droit”, sous la direction de G. SNOW et J. VANDERLINDEN, 2e Colloque International du CICLEF, Moncton, Bruxelles, 1995, 23, p. 42.

⁴ M. OLIVIER, *Codes as Strait-Jackets, Safeguards and Alibis: The Experience of The French Civil Code*, „Nord Carolina Journal of International Law”, 1995, p. 273.

juristes anglais en font l'expérience avec la simplification du langage procédural⁵, suite à la réforme de la procédure civile.

Les problèmes linguistiques liés à l'interprétation peuvent déjà se poser donc à l'intérieur d'un système monolingue. Le bilinguisme et le plurilinguisme viennent ajouter un niveau de complexité sans nécessairement changer la nature du phénomène. Ils peuvent être pratiqués à l'intérieur d'un système national, que celui relève d'une tradition juridique unique (ex. de la Suisse, de la Belgique et des provinces canadiennes si l'on fait abstraction du droit fédéral) ou plurielle (ex. de l'Afrique du Sud, de l'Inde et de nombreux pays musulmans). Ils peuvent être également pratiqués à l'échelle supranationale, comme en droit communautaire européen, et internationale, avec l'exemple des conventions créant du droit uniforme, où des traditions juridiques différentes, *Common law* et droit civil dans le cas de l'Union européenne — vont généralement se rencontrer et apporter un degré supplémentaire de complexité aux problèmes d'interprétations. L'Union européenne offre la meilleure illustration du multilinguisme juridique, puisque le droit européen, avant de se prolonger dans chacun des ordres juridiques internes, doit passer au crible des langues communautaires. Dans ce cas, il s'agit d'obtenir des textes dont le sens, l'esprit et les effets juridiques soient équivalents dans chacune des langues officielles. L'objectif est d'assurer l'émergence simultanée de règles identiques exprimées dans des langues différentes.

Le langage doit être appréhendé dans la relation étroite et complexe qu'il entretient avec la culture et la pensée⁶. Les juristes abordent généralement les problèmes d'interprétation sous l'angle de la multiplicité et des divergences, en se posant la question de savoir comment on doit interpréter un terme ambigu ou une phrase obscure susceptible d'avoir des significations diverses. Le linguiste a plutôt tendance à partir de la convergence, sa question est : « qu'est qui fait

⁵ N. M. FERNBACH, *La simplification du texte juridique : étude comparative*, in « Français juridique et science du droit », sous la direction de G. SNOW et J. VANDERLINDEN, Bruxelles, 1995 ; D. GUTMANN, *L'objectif de simplification du langage législatif*, in « Mots de la loi », sous la direction de N. MOLFESSION, Paris, 1999, p. 31.

⁶ Voir pour ce sujet J. TAYLOR, *Linguistics Categorisation: An Essay in Cognitive linguistics*, Oxford, 1989 ; R. A. HUDSON, *Sociolinguistics*, 2e édition, Cambridge, ch. 3 : *Language, Culture and Thought*, 1996, p. 70.

qu'un terme, utilisé dans un texte, puisse être interprété de la même façon par deux sujets différents ? Quand le terme désigne une chose, il renvoie le plus souvent à une image, qui sera commune à deux locuteurs appartenant à la même communauté culturelle et linguistique. Quand le terme désigne une notion ou un concept, c'est, plutôt que par une image, par un code commun que la communication devient effective. Le décodage peut se faire par l'analyse des caractéristiques composant le concept.

La situation de l'Union européenne est, en fait, à mi-chemin entre celle des pays multilingues ayant un même système juridique et celle des pays multilingues ayant plusieurs systèmes juridiques. En effet, de façon idéale, le droit communautaire, en tant que droit autonome devrait se fonder sur des concepts propres qui ne seraient pas issus de concepts préexistants dans les droits nationaux des États membres de l'Union européenne. On pourrait alors considérer que l'on a un seul système (le droit communautaire) exprimé en plusieurs langues (celles des pays membres). En pratique, le texte communautaire est rédigé dans une langue donnée et s'inspire d'un ou plusieurs droits nationaux : « Inévitablement, le droit communautaire se ressent de ses origines et son langage, non pas créé *ex nihilo* mais issu de traditions juridiques préexistantes, reflète les aléas de la construction européenne »⁷. Le droit communautaire se bâtit, petit à petit, comme droit autonome en pratique, en utilisant le compromis pour construire des textes et des concepts qui soient à la fois différents et compatibles avec les langues et les systèmes juridiques des États membres. On peut, en ce sens, relever notamment l'existence d'un corpus et de concepts proprement communautaires qui ne cesse de s'accroître.

La pluralité des langues dans l'espace communautaire européen est à la fois une richesse culturelle et un défi à la communication. En outre, dans le domaine du droit, les notions se définissent par rapport à l'ordre juridique où elles s'insèrent et sont souvent différentes d'un ordre juridique à l'autre, sauf en ce qui concerne le fonds commun issu par exemple du droit romain ou d'une coutume

⁷ P. WOOLAND, « Spécificité et ambiguïtés du langage du droit communautaire », dans L. INGBER et P. VASSART (eds.) *Le langage du droit*, Bruxelles, Nemesis, 1991, p. 88 et p. 102.

commerciale internationale. Or, l'ordre juridique communautaire s'imbrique avec les autres ordres juridiques nationaux.

En ce qui concerne le droit communautaire au sens strict, la majeure partie du droit de force contraignante est valable dans toutes ses versions linguistiques et ceci sans cloisonnement par langue, c'est-à-dire qu'un ressortissant communautaire peut, indépendamment de sa nationalité ou de son régime linguistique, invoquer à son profit toute version d'un règlement ou d'une décision correspondant à la *ratio regis*. Il s'agit de l'expression multiple d'une même disposition et de son contenu notionnel défini par rapport à un ordre juridique unique, l'ordre communautaire.

Toute l'organisation des Communautés Européennes, depuis les mécanismes institutionnels de base jusqu'à la révision rédactionnelle, tend à assurer l'équivalence quant au fond des versions linguistiques, par une mise au point en parallèle des textes normatifs dont toutes les versions linguistiques font foi (traités, règlements, directives et décisions générales). Il existe des traductions seulement pour certains types d'actes dont seule une version fait foi : notamment les arrêts (langue du requérant), les décisions individuelles ou administratives (langue du destinataire), etc.

Lorsqu'il y a confrontation entre plusieurs langues et plusieurs systèmes juridiques, les difficultés inhérentes à la terminologie juridique prennent véritablement toute leur ampleur et le recours au droit comparé devient indispensable puisque la traduction d'un terme juridique impliquera la nécessité de comprendre le concept ou la notion juridique dans le système et la langue de départ afin de pouvoir trouver sa correspondance (totale ou partielle) dans le système et la langue d'arrivée. La problématique est alors placée au niveau de la recherche notionnelle et non plus simplement au niveau de la recherche dénomminative.

Au vu de ce qui précède, il apparaît donc que le problème de la terminologie juridique est directement lié à la relation étroite existant entre langue juridique et système juridique. En partant de cette base, il semble intéressant de pouvoir relever différentes catégories de termes qui posent particulièrement

problème parce qu'elles sont, précisément, étroitement liées au système juridique qui les a élaborées.

Il arrive souvent que l'on trouve dans les documents juridiques multilingues, issus d'organisations internationales, certaines notions ayant un caractère ambigu. Or, le problème ne tient pas seulement à l'ambiguïté de ces notions qui, bien évidemment, rend — en soi — la traduction difficile, mais plutôt au fait que cette ambiguïté est souvent voulue et doit donc être maintenue, dans la mesure du possible, au travers de la traduction. Il y a alors une utilisation politique de la langue qui transparaît au travers d'un problème terminologique. Cette utilisation politique peut se refléter dans le choix du mot (quelque soit la version linguistique) mais peut également apparaître par l'intermédiaire de la traduction. L'institution actuellement connue sous le nom de « Parlement européen » avait au départ été dénommée « Assemblée ». Cependant, la propre « Assemblée » a rapidement opté pour s'auto-dénommer « Assemblée parlementaire européenne » puis, plus tard, afin de mieux illustrer sa vraie fonction, cet organe a finalement opté pour l'appellation de « Parlement européen ». Il est donc clair que ce changement de mot symbolise le renforcement du poids institutionnel du Parlement et n'est pas le fruit du hasard⁸. Dans ce cas, c'est la volonté politique qui a joué une influence directe sur le langage, celle-ci devant être prise en compte au niveau de la traduction.

L'expression « pouvoirs de délibération »⁹ n'a pas été traduite de la même façon, dans les différentes versions linguistiques de l'article 137 du traité de Rome et cette différence de traduction est directement liée aux pouvoirs politiques attribués à l'institution considérée (L'Assemblée, devenue Parlement). Ainsi, le terme de « pouvoirs de délibération » a été traduit en espagnol par « *competencia de deliberación* » mais en anglais par « *advisory powers* ». La

⁸ G. LOSSON, « De l'ordre des choses ou comment placer dans un texte les États, les Communautés, les parties à un accord, les institutions communautaires, les traités communautaires, les monnaies et les langues », *Terminologie et Traduction* 1, 1990, p. 147–158.

⁹ V. KOUTSIVITIS, *La traduction juridique. Étude d'un cas : la traduction des textes législatifs des Communautés européennes et en particulier à partir du français vers le grec*, Thèse de doctorat présentée à l'Université de la Sorbonne Nouvelle, Paris III sous la direction de M. Lederer, 1988, p. 338.

différence conceptuelle dénote une différence dans la reconnaissance implicite de l'attribution de pouvoirs de l'institution considérée.

Le droit est avant tout une science sociale et, à ce titre, une science profondément influencée par le contexte socio-historique dans lequel elle évolue. Il en ressort que les correspondances terminologiques répertoriées entre langues juridiques, bien qu'elles puissent être reconnues comme valables, varieront largement en fonction de nombreux autres facteurs et notamment du contexte socio-politique et de la finalité attribuée à la traduction.

Bibliographie

- FERNBACH, N. M. (1995), *La simplification du texte juridique : étude comparative*, in « Français juridique et science du droit », sous la direction de G. SNOW et J. VANDERLINDEN, Bruxelles.
- GEMAR, J.-C. (2006), *De la traduction linguistique à la jurilinguistique : entre droits et langues*, Université de Moncton, Département de linguistique et traduction (document en ligne : <http://hdl.handle.net/1866/746>).
- GUTMANN, D. (1999), *L'objectif de simplification du langage législatif*, in « Mots de la loi », sous la direction de N. MOLFESSIS, Paris.
- HUDSON, R. A., (1996), *Sociolinguistics*, 2e édition, Cambridge, ch. 3 : *Language, Culture and Thought*.
- LOSSON, G. (1990), « De l'ordre des choses ou comment placer dans un texte les États, les Communautés, les parties à un accord, les institutions communautaires, les traités communautaires, les monnaies et les langues », *Terminologie et Traduction* 1, p. 147–158.
- KOUTSIVITIS, V. (1988), *La traduction juridique. Étude d'un cas : la traduction des textes législatifs des Communautés européennes et en particulier à partir du français vers le grec*, Thèse de doctorat présentée à l'Université de la Sorbonne Nouvelle, Paris III sous la direction de M. Lederer.
- MORÉTEAU, O. (2002), *Le prototype, clé de l'interprétation uniforme : la standardisation des notions floues en droit du commerce international*, in SACCO, R., *L'interprétation des textes juridiques rédigés dans plus d'une langue*, L'Harmattan Italia, ISAIDAT, Turin. p. 183–202.
- OLIVIER, M. (1995), *Codes as Strait-Jackets, Safeguards and Alibis: The Experience of The French Civil Code*, „Nord Carolina Journal of International Law”.

- PERCEBOIS, Jacqueline (2006), *Les communautés discursives à l'interface du linguistique et du disciplinaire*, dans « Langues et Cultures : Une histoire d'interface », ouvrage publié par le Conseil Scientifique de l'Université Paris I Panthéon Sorbonne et du Centre de Recherche en langues de spécialité et cultures, sous la direction de Rosalind GREENSTEIN, Paris : Publication de la Sorbonne.
- SACCO, R. (2002), *L'interprétation des textes juridiques rédigés dans plus d'une langue*, L'Harmattan Italia, ISAIDAT, Turin. O. MORÉTEAU, *Le prototype, clé de l'interprétation uniforme : la standardisation des notions floues en droit du commerce international*, p. 183–202.
- TAYLOR, J. (1980), *Linguistics Categorisation: An Essay in Cognitive linguistics*, Oxford.
- TERRAL, Florence (2004), *L'empreinte culturelle des termes juridiques*, in « Meta », Les Presses de l'Université de Montréal, vol. 49, no 4, décembre 2004.
- VANDERLINDEN, J. (1995), *Du droit de la langue ou du de la langue du droit. Propos perplexes d'un juriste égaré dans la linguistique*, in „Français juridique et science du droit”, sous la direction de G. SNOW et J. VANDERLINDEN, 2e Colloque International du CICLEF, Moncton, Bruxelles.
- WOOLAND (1991), « Spécificité et ambiguïtés du langage du droit communautaire », in L. INGBER, et P. VASSART (eds) *Le langage du droit*, Bruxelles, Nemesis.

LES DIFFICULTÉS DU FRANÇAIS DES AFFAIRES

Liana ȘTEFAN

Facultatea de Științe Economice

1. Vocabulaire général d'orientation scientifique.

On ne peut accéder à l'étude du français économique sans avoir certaines connaissances de VGOS. Le Vocabulaire général d'orientation scientifique est utilisé dans des spécialités différentes, parfois très éloignées l'une de l'autre : **flux monétaire**, **flux financier**, **flux magnétique**, **flux sanguin**. L'aire d'emploi d'un mot comme *flux* recouvre plusieurs secteurs d'activité. L'initiation au VGOS est une première étape suivie d'une initiation au lexique économique qui comprend :

1) des termes fondamentaux empruntés à la langue commune – termes de fonctionnement (*dépendre de, entraîner, présenter un intérêt, représenter un pourcentage, relatif à, correspondant à, etc.*), termes des mathématiques (*facteur, résultat, volume, somme, quantité, différence, total, constant, variable, moyen, augmenter, diminuer, etc.*) ;

2) des termes communs à l'ensemble des disciplines économiques (*monnaie, coût, marché, capital, investissement, amortissement, revenu, déficit, crédit, consentir un prêt, effectuer un paiement, régler une dette, etc.*) ;

3) des termes d'acception plus technique propres à telle branche plus restreinte (*charge d'un atelier, calcul des tolérances, gestion de l'entreprise, escompte, par itération, etc.*).

Ces termes constituent des séries génériques (*consommer, consommateur, consommation*), thématiques (*prix de revient, prix de vente, prix de concurrence, prix marginal, prix prévisionnel*), antithétiques (*structurel / conjecturel, à l'actif / au passif, remboursement d'une dette / recouvrement d'un prêt, amélioration / détérioration des termes d'échange*).

Le lexique économique général comprend des termes appartenant au vocabulaire usuel, mais aussi des termes spécialisés. On entend de plus en plus souvent des mots comme : *inflation, offre, demande, coût, marché*, ou des syntagmes comme : *économie de marché, taux d'intérêt, mécanisme économique*. Les étudiants roumains les connaissent (souvent sans pouvoir définir leur sens) et ils les reconnaissent facilement dans un texte français. D'autant plus que beaucoup de ces termes ont pénétré en roumain comme néologismes d'origine française. Un terme comme *inflation* n'a plus besoin d'explications. Pour d'autres termes (*offre, demande*) l'appartenance à la même famille lexicale que les verbes (*offrir, demander*) est évidente.

Un mot comme **marché** exige une explication supplémentaire parce qu'en roumain il n'y a qu'un seul terme pour désigner deux réalités différentes : **piață**. Il faut expliquer aux étudiants la différence entre **place** („large espace découvert où aboutissent plusieurs rues dans une agglomération”) et **marché** (“lieu public, en plein air ou couvert, où des commerçants vendent des marchandises”). À partir de cette signification nous devons insister sur les autres définitions du terme : "débouché économique", "ensemble des opérations commerciales, financières, des conditions de vente, d'achat, de commerce", "état de l'offre et de la demande, circuits commerciaux" et "convention de vente". Il en résulte d'autres termes qui ont besoin d'être expliqués et exemplifiés pour éviter les confusions. L'équivalent français de l'expression roumaine **piață de desfacere** est **débouché** („point de vente d'un produit, champ d'exportation" ; exemple : *une industrie qui végète, faute de débouché*) et ce terme appartient au lexique économique général.

Le terme **marché** est employé aussi dans des expressions telles : le *Marché* commun, économie de *marché*, étude de *marché*, *marché* ferme, *marché* financier, *marché* des fournitures, etc. Il faut retenir aussi les syntagmes où ce mot est utilisé avec le sens *d'affaire*, *d'accord* (en roumain **târg**) : conclure / rompre un *marché*, faire un *marché* avantageux, *marché* conclu, etc.

2. Le lexique économique

Il est souvent profitable, dans l'enseignement du français économique, de travailler sur les **familles des mots** ; exemples :

entreprendre – entreprise – entrepreneur,-euse – entrepreneuriat ;

produire – produit – producteur – production ;

consommer – consommateur,-trice – consommation.

3. L'antonymie

C'est souvent un moyen efficace pour retenir certains termes fréquemment utilisés dans les textes économiques : *augmenter / diminuer*, *la hausse / la baisse*, *l'offre / la demande*, *le consommateur / le producteur*. Pour mieux fixer tous ces mots il faut les faire fonctionner dans des contextes :

augmenter / diminuer les prix, les charges ; la hausse / la baisse des prix, l'équilibre entre l'offre et la demande, la circulation des marchandises du producteur au consommateur.

4. Les néologismes

Les confusions et les **contaminations lexicales** dues à l'influence de la langue maternelle sont assez fréquentes à cause, surtout, de nombreux néologismes d'origine française qui sont entrés dans le lexique économique roumain (*acreditiv, acont, activ, pasiv, bilanț, bursă, capital, cartel*, etc.). Nous avons rencontrés des constructions telles : **des biens de consume* (pour *consommation*), **l'offert* (pour *l'offre*), **contre coût* (pour *payant*). Il y a la tendance de généraliser le suffixe *-tion*, surtout sa variante *-ation*, sous

l'influence du roumain. On parvient ainsi à des formes telles **épuisation*, **diminution* ou **compression* au lieu de *épuisement*, *diminution* et *compression*.

5. Les sigles

Une autre difficulté du lexique économique général est l'emploi fréquent des **sigles** qui, même pour les Français, sont parfois incompréhensibles. Le roumain est moins tenté par la siglaison que le français. Il y a des sigles assez connus tels *S.N.C.F.* (Société Nationale des Chemins de Fer), *C.G.T.* (Confédération Générale du Travail), *C.C.I.* (Chambre de commerce et industrie), *S.A.* (Société anonyme), mais d'autres sont difficile à déchiffrer. Nous avons essayé de les expliquer lorsque nous les avons rencontrés dans les textes de spécialité, mais parfois leur sens nous échappe et les sources pour se renseigner ne sont pas nombreuses. La toile s'est avéré, les derniers temps, un aide important. Voilà quelques exemples de sigles qu'un étudiant en sciences économiques doit connaître :

ANPE : Agence national pour l'emploi

ASSEDIC : Associations pour l'emploi dans l'industrie

CA : Chiffres d'affaires

c/c : Compte courant

cde : Commande

Cie : Compagne

ESSEC : École supérieure des sciences économiques et commerciales

HLM : Habitation à loyer modéré

h.t. Hors taxe

PA : Prix d'achat

PEE : Plan épargne entreprise

RC : Registre du commerce

SMIC : Salaire minimum interprofessionnel de croissance

TVA : Taxe sur la valeur ajoutée.

Parfois, l'ambivalence d'un sigle est source de fautes et de confusions : AR signifie *aller-retour*, mais aussi *accusé de réception*.

6. La polysémie

Le français économique s'est développé à partir du français fondamental et aux sens plus anciens de certains mots on a ajouté des sens nouveaux dont on avait besoin pour les référents nouveaux. Ainsi, toute une série de **termes polysémiques** sont utilisés aujourd'hui et provoquent des confusions si leurs significations ne sont pas bien connues. Nous avons rencontré, dans les traductions de nos étudiants, des fautes de sémantique telles :

**Chiria cuprinde încercăturile de întreținere.* (pour les charges d'entretien);

**Portofelul pentru piață* (pour le portefeuille de marché);

**Cereri, oferte de utilizare* (pour demandes, offres d'emploi).

7. L'homonymie

À son tour, elle joue de mauvais tours aux étudiants roumains qui confondent, parfois, *acquis* („Savoir acquis, expérience acquise, constituant une sorte de capital") avec *acquit* („Décharge, quittance"), *le banc* („Long siège, avec ou sans dossier, sur lequel plusieurs personnes peuvent s'asseoir à la fois") avec *la banque* ("Établissement où se fait le commerce de banque"), *employer* (verbe) avec *employé* (nom) ou bien *frais* (adjectif : *argent frais*) avec *frais* (nom : *frais fixes*). Et la liste peut continuer.

8. Les paronymes

Ils constituent une catégorie lexicale très "généreuse" en ce qui concerne les fautes. Des termes qui évoquent des "souvenirs lexicaux" sont employés d'une façon approximative. Ainsi, *remue-ménage* („Mouvements, déplacements bruyants et désordonnés") n'a rien affaire avec *remue-méninges* (terme créé en français pour l'anglais *brainstorming* : "Technique de groupe destinée à stimuler

l'imagination des participants en vue de leur faire produire le maximum d'idées dans le minimum de temps); *le sourire* ("Action de sourire") avec *la souris* (traduction de l'anglais *mouse* "pièce de l'ordinateur"); *abondamment* (adverbe : "D'une manière abondante, en grande quantité") avec *abondement* (nom : "La participation financière obligatoire de l'employeur au PEE"); *case* ("Compartiment, subdivision") avec *casse* ("Récipient") et avec *caisse* ("Bureau, guichet où se font les paiements, les versements"); *cession* ("Action de céder ("un droit, un bien") avec *section* ("Élément, partie (d'un groupe, d'un ensemble)", *affermer* („Louer, céder par affermage") avec *affermir* („Rendre plus ferme, plus stable, plus solide").

9. L'évolution du français des affaires

La vitalité d'une langue dépend de la capacité d'expansion politique, économique, scientifique, technique et culturelle du pays où elle se parle. Le français a été la première langue de communication internationale lorsque la France était le pays le plus peuplé et le plus dynamique d'Europe. En 1784, Rivarol écrivait dans son *Discours sur l'universalité de la langue française* : "Comme accablés sous l'exubérance de l'industrie française... nos voisins, recevant sans cesse des meubles, des étoffes et des modes qui se renouvelaient sans cesse, manquèrent de termes pour les exprimer... on étudia notre langue de tous côtés".

Aujourd'hui, ce sont les Etats-Unis qui étendent sur l'univers entier leur emprise dans les domaines des sciences, des techniques, des arts, des distractions, des modes alimentaires et vestimentaires. La langue anglaise qui s'y pratique, aussi altérée soit-elle aux yeux des puristes, accroît à proportion son influence et sa diffusion.

Cette mondialisation économique et cette uniformisation culturelle ont donc des effets dans le domaine de la langue et notamment du vocabulaire des affaires.

On constate une évolution du sens de certains mots courants, un effet dangereux, car certains mots acquièrent une double acception. De nombreux termes courants, dont le sens ne prêtait pas à équivoque, prennent également

celui de leur cousin anglo-américain, qu'on appelait autrefois un "faux ami" (terme d'une autre langue qui présente une ressemblance avec un mot français, mais qui n'a pas le même sens).

Prenons quelques exemples qu'on rencontre souvent dans la langue des affaires et de l'informatique :

initier qui signifie traditionnellement "mettre au courant d'une science, d'un art, d'une profession, etc." est souvent employé maintenant au sens anglais de "commencer, entreprendre", sens qui apparaît en roumain aussi (*a iniția un program*) ;

finalisé qui signifie traditionnellement "ce qui a une finalité" est souvent employé maintenant au sens anglais de "terminé, achevé", comme en roumain (*o acțiune finalizată la timp*) ;

sophistiqué qui signifie traditionnellement "manquant de naturel, maniéré" est souvent employé maintenant au sens anglais de "perfectionné, complexe" ;

contrôle qui signifie traditionnellement "vérification" est souvent employé maintenant au sens anglais de "commande, régulation" ;

décade qui signifie traditionnellement "période de dix jours" est souvent employé maintenant au sens anglais de "décennie (période de dix ans)" ;

propriétaire qui signifie traditionnellement "titulaire d'un droit de propriété" est souvent employé maintenant au sens anglais de "breveté, exclusif, propre à une marque" ;

versatile qui signifie traditionnellement "qui change souvent d'opinion" est souvent employé maintenant au sens anglais de "polyvalent, universel".

Ces acceptions nouvelles provoquent des confusions non seulement de la part des Français, mais aussi de la part des étrangers qui apprennent le français. Malheureusement, les dictionnaires que nous avons ne sont pas très actuels et d'ailleurs ces "déviation" ont besoin d'une certaine période de temps pour devenir des normes. La toile nous offre parfois des solutions ; il faut mentionner le site de l'APFA (Association professionnelle de français des affaires), www.presse-francophone.org/apfa , qui met à notre disposition toute la terminologie officielle ainsi que de nombreuses propositions de termes faites sous la seule responsabilité de l'association. APFA est une organisation qui a été créée sous le patronage de la Délégation générale à la langue française pour faire connaître et adopter les mots nouveaux rendus nécessaires par l'évolution des techniques dans le domaine des affaires.

Cette association renseigne le grand public et les spécialistes sur l'avalanche de mots nouveaux d'origine anglo-américaine qui s'est abattue sur la langue française. Par snobisme ou par paresse intellectuelle, de nombreux spécialistes français (et roumains aussi !) des différentes sciences et techniques empruntent sans mesure et sans vergogne les mots dont ils ont besoin, ou croient avoir besoin, à la langue internationale qu'est devenue l'anglais utilisé par les non anglophones. Et les commerçants se croient obligés de choisir une appellation d'allure anglaise pour leurs magasins. L'inversion du complément du nom devient la règle et le "Royaume des jouets" a cédé la place à "Jouet land", l'hôtel des Alpes à "Alpes Hôtel", les Emballages de la Durolle à "Durolle Emballages", etc. Les français sont même friands de faux anglicismes (**footing, *parking, *sponsoring...*).

Le vocabulaire français s'est construit au cours des siècles à partir de celui du latin dialectisé, avec des emprunts successifs et incessants aux langues

gauloise, germanique, arabe, aux langues régionales, aux langues des pays voisins et de ses colonies. Il serait bien ridicule de vouloir le faire vivre maintenant en vase clos et refusant les apports extérieurs. En fait, c'est l'excès et l'outrance de certains emprunts qui sont fâcheux. La situation est pareille en roumain et elle ne peut que provoquer des confusions dans les deux langues.

Le français des affaires (et le roumain aussi) est colonisé par une foule de mots étrangers, on peut même dire par des mots étranges, car un mot d'une langue étrangère sorti de son contexte linguistique perd l'essentiel de sa signification, se trouve dépourvu de toutes les nuances et connotations nécessaires à sa bonne compréhension. Il faut lui laisser le temps de s'acclimater, de se naturaliser.

On assiste ainsi, dans le domaine des affaires et dans d'autres, à un emploi désordonné de mots étrangers ne s'accompagnant pas toujours, dans l'esprit de ceux qui les utilisent, d'une conscience claire de leur signification. Parler français c'est parfois parler flou et penser faux.

L'usage abusif et incessant de nouveaux mots étrangers présente par ailleurs un grave inconvénient : les lecteurs ou auditeurs qui ne les connaissent pas ne peuvent pas en deviner le sens, même de manière approximative, comme ils le font lorsqu'ils rencontrent un mot inhabituel appartenant à leur langue et le comprennent, au moins partiellement, grâce à son étymologie ou sa parenté avec d'autres mots connus.

Il ne suffit pas de déplorer le recours excessif et désordonné à des mots étrangers. Il faut aussi s'assurer que les mots nécessaires existent en français, les faire connaître, en rappeler la signification exacte et, en cas de besoin, proposer des néologismes. Les utilisateurs assimilent aisément les mots nouveaux lorsque ceux-ci sont élaborés en respectant les habitudes de leur langue et lorsqu'on les leur propose assez rapidement.

Dans le domaine de l'informatique, par exemple, les propositions françaises sont arrivées un peu tard pour les Roumains qui avaient déjà adopté la terminologie anglo-américaine. Ainsi, des termes comme *disque dur*, *disque*

souple, fouineur, page d'accueil, logiciel ont les correspondants plus ou moins roumains *hard disk, dischetă, hacker, home page* ou *soft*. Dans le domaine économique il y a aussi des termes empruntés de l'anglais :

terme employé en roumain	terme français
factoring	affacturage
back office	arrière-boutique
barter	troc
block buster	produit phare, produit vedtte
box office	cote du succès
boicot	grève des achats
broker	courtier
cash, numerar	comptant
cash and carry	payé-empporté, commerce de gros en libre service
catering	ravitaillement
charter	avion nolisé
dealer	revendeur
design	stylisme
designer	styliste
discont	discompte
leasing	crédit-bail
marketing	mercatique
management (prononcé à l'anglaise)	management (prononcé à la française)

Et la liste peut continuer.

Il est à remarquer en roumain l'orthographe hésitant de ces mots et la commodité de nos linguistes qui ne font pas d'effort pour créer ou adapter la terminologie des affaires de façon que tout le monde la comprenne. Considérer l'enrichissement du vocabulaire économique une responsabilité exclusive des spécialistes du domaine qui empruntent des termes étrangers ou créent des termes étranges (par exemple, *provizioane* pour *provisions*) peut être assez dangereux.

Nous recommandons à nos étudiants de consulter les listes APFA qui proposent aussi des termes de VGOS dans d'autres langues, y compris le roumain.

Les fautes de lexique sont, probablement, les plus dangereuses pour la communication orale ou écrite. Choisir le terme approprié est la tâche la plus difficile pour nos étudiants et c'est pour cela que nous insistons surtout sur l'étude du vocabulaire de spécialité et sur l'emploi des dictionnaires et de toutes les sources qui peuvent donner des renseignements sur le sens des termes.

Bibliographie

- GALMICHE, M., 1975, - *La sémantique générative*, Larousse, Paris.
- HAGÈGE, CLAUDE, 1985, - *L'homme des paroles*, Fayard, Poitiers.
- HAGÈGE, CLAUDE, 1987, - *Le français et les siècles*, Éditions Odile Jacob, Paris.
- MOLES, A. et al., 1973, - *La communication et les mass media*, Les dictionnaires Marbout Université, Paris.
- OLÉRON, G., 1968, - *Le transfert*, in P. Fraisse, J. Piaget (éd.), *Traité de psychologie expérimentale*, IV, *Apprentissage et mémoire*, PUF, Paris.
- ȘTEFAN, Liana, 2003, - *Le français des affaires sans peur et sans reproche*, Editura Mirton, Timișoara.
- ȚENCHEA, MARIA, 1999, - *Études contrastives (Français-Roumain)*, Editura Hestia, Timișoara.
- VIVIEN, GEORGES, ARNÉ, VÉRONIQUE, 1992, *Le parfait secrétaire. Guide de correspondance commerciale et administrative*, Larousse, Paris.

Dictionnaires

- * *, 1997, - *Dictionnaire encyclopédique de la langue française, le Maxidico*, Éditions de la Connaissance, Paris.
- BESCHERELLE, 1990, - *La grammaire française pour tous. Dictionnaire de la grammaire française e 27 chapitres. Index des difficultés grammaticales*, Hatier, Paris.
- BREMOND, J., GÉLÉDAN, A., 1990, - *Dictionnaire économique et social*, Hatier, Paris.
- DIPȘE, MARIA, 2001, - *Dicționar pentru afaceri român-francez. Dictionnaire des affaires français-roumain*, Mayon, București.
- MARTINET, ALAIN-Ch., SILEM, AHMED, 1989, - *Lexique de gestion*, Dalloz, Paris.
- MIHALCIUC, MARIA et al., 1995, *Dicționar poliglot explicativ. Termeni uzuali în economia de piață*, Editura Enciclopedică, București.
- ROBERT, PAUL, 2002, *Le Petit Robert. Dictionnaire alphabétique & analogique de la langue française*, S.N.L., Paris.
- SAVIN, CRISTINE-ANCA, SAVIN, VASILE, 2001, *Dicționar francez-român administrativ, comercial, economic, financiar-bancar, juridic*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.

AVATARURILE UNEI GLIFE DE CHARACTER: @ – A COADĂ DE MAIMUȚĂ.

(III) PERSPECTIVE PLURILINGVE

Constantin-Ioan MLADIN

Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba-Iulia

§ 1. Preliminarii. Această intervenție¹⁰ se înscrie într-un proiect mai amplu, conceput în trei părți¹¹, în cadrul căruia, *grosso modo*, ne-am propus să adunăm și să sistematizăm informațiile privitoare la originea și la întrebuințarea glifei @. Mai exact: **(1)** în primul tronson al acestui demers, am formulat câteva considerații generale cu privire la această glifă (definiție, domeniu specific), semnalând de asemenea unele folosiri derivate ale acesteia în raport cu uzajul său consacrat din spațiul multimedia și din cel al Web-ului; **(2)** în cea de a doua parte a studiului am adus câteva limpeziri legate de traiectoria istorică a acestui simbol grafic, încercând o schițare a originilor și a etimologiei sale. Nu mai rămâne acum decât să adăugăm la toate acestea inventarul denumirilor atribuite simbolului @ în mai multe idiomuri, făcând concomitent și câteva sumare remarci de natură normativă și pragmastilistică.

§ 2. Tablou sinoptic (plurilingv) al denumirilor glifei @. Simbolul grafic @ este folosit la ora actuală mai cu seamă de către tineri, întrebuințarea sa fiind restrânsă îndeobște la activitățile lor din domeniul informatic. Or, se știe, limbajul tinerei generații (din toate timpurile și astăzi mai mult ca oricând) se distinge printr-o remarcabilă dezinvoltură, depășind orice fel de inhibiții. Bune sau rele,

¹⁰ În afară de resursele bibliografice indicate, vezi și Silvia Pitiriciu, *Simbolul @*, în SCL, LIV, nr. 1-2, 2003, p. 69-72.

¹¹ *Avatarurile unei glife de caracter: @ – a coadă de maimuță. (I) Generalități, folosiri atipice*, în *UniTerm*, nr. 4 / 2006 și *Avatarurile unei glife de caracter: @ – a coadă de maimuță. (II) Considerații istorice și etimologice*, în *UniTerm*, nr. 5, 2007

aceste libertăți de limbaj, fie ele și excesive câteodată, își află locul printre principalele surse ale dinamicii oricărei limbi vii. Felurile în care a fost numit acest simbol în diferite limbi simbolul discutat aici ilustrează foarte bine acest fenomen.

Vom exemplifica această varietate terminologică în lista de mai jos, care cuprinde cele mai răspândite apelative ale simbolului @ în mai multe limbi (naturale ori artificiale) și dialecte, propunând pentru fiecare dintre acestea și câte un echivalent în limba română, mai mult sau mai puțin aproximativ¹²:

(1) afrikaans¹³: *aapstert* („coadă de pisică”)¹⁴.

(2) arabă: *fi* (traducerea din engleză a lui *at*).

(3) armeană: *chenig* („cățeluș”).

(4) bască: *a bildua* („a rotund”).

(5) bulgară: *кльомба* (*klyomba*)¹⁵, *маймунка* (*maymunka* „maimuțică”), *маймунско а* (*maymunsko a* „a maimuță”).

(6) catalană: (*ar*)*rova*, *at* (termenul englezesc), *ensaïmada* („plăcintă de Maiorca”¹⁶), *pan embarazado*¹⁷ („pâine umplută cu alte pâinișoare făcute cu lapte”).

(7) cehă¹⁸: *zavínác* („rulou din fileu de hering cu legume murate”¹⁹).

(8) chineza mandarină (Taiwan): *lǎo shǔ-hào* („semn șoarece”), *sheau laoshuu* / *xiǎo lǎoshǔ* („șoricel”).

(9) coreeană: *dal-phaeng-i*²⁰ („melc”), *gol-baeng-i*, formă dialectală pentru *daseulgi* („cochilie mică de scoică”²¹).

¹² Termenii a căror semnificație ni s-a părut obscură, precum și cei a căror traducere / echivalare ni s-a părut îndoielnică au fost precedați de un asterisc. În câteva situații am considerat utilă transliterarea unor termeni.

¹³ Limbă vorbită mai ales în Africa de Sud și în Namibia.

¹⁴ Care înseamnă și „copil poznaș”.

¹⁵ Apelativ rezervat doar denumirii acestui simbol, fără a mai dispune de vreun alt sens.

¹⁶ Plăcintă dospită, reprezentativă pentru gastronomia din Insulele Baleare, asemănătoare cu *melcișorii* de la noi și în compoziția căreia intră și untura (*saïm* „untură”).

¹⁷ Familiar.

¹⁸ Aceeași denumire ca în slovacă.

¹⁹ Specialitate de hering marinat foarte populară prin bistrourile din Praga.

²⁰ Denumire destul de riscantă, deoarece ar putea intra în relație cu un alt termen, relativ uzual în limbajul informatic: *snail-mail* / *lettre-escargot* „scrisoare-melc”, apelativ ironic pentru corespondența de tip clasic.

²¹ De fapt, este vorba de o specie anume de gasteropode marine comestibile având cochilia spiralată și conică (*Littorina littorea*).

(10) daneză: *alfa-tegn*²² („semn-alfa”), *at* (termenul englezesc), *grishale* („coadă de porc”), *master space*²³ („spațiu principal”), *snabel(-)a* („a cu trompă de elefant”).

(11) ebraica modernă: *שטרודל* (*shtrudl* „ștrudel”) / *תיכורכ*²⁴ (*kruhith* „ștrudel”), *shablul* („melc”).

(12) engleză: *about* („pe”), *ape*²⁵ („maimuță”), *arabesque* („arabesc”) *arobase*, *arrow back*²⁶, *at* / *AT* (prep. „lângă”), *at sign* („semn at”), *a-twist* („a-răsucit”), *business at* („at pentru afaceri”), *cabbage* („varză”), *cat* („pisică”), *commercial at sign* („semn comercial at”), *commercial symbol* („simbol comercial”), *commercial-a* / *commercial at* („a / at comercial”), *curl* („buclă”), *cyclone* („ciclone”), *each* („fiecare”), *mercantile symbol* („simbol mercantil”), *monkey* („maimuță”), *rose* („trandafir”), **schnable*²⁷, *scroll(-)a* („spirală / „a-spiralat”), *snail* („coadă”), *strudel* („ștrudel”), *twiddle*²⁸ („piruetă”), *twist* („răsucit”), *vortex* („vârtej”), *whirlpool* („vârtej”), *whorl* („spirală”).

(13) esperanto²⁹: *atelo* („atelă” / „maimuță-păianjen”³⁰), *ĉe* (prep. „la”), *ĉesigno* („semn la”), *heliko* („melc”), *po-signo*³¹ („semn fiecare”), *volvita a*³² („a buclat”).

(14) estoniană: *ät-märk*, („marcă / semn at”), *kommerstmärk* („marcă comercială / semn comercial”), *komerts-a*³³ („a comercial”).

(15) finlandeză: *apinanhäntä* („coadă de maimuță”), *ät-merkki* („semn at”), *hiirenhäntä* („coadă de șoarece”), *kissanhäntä* („coadă de pisică”), *koiranhäntä* („coadă de câine”), *miau* / *miumau* / *miuku* / *miukumaiku* / *miukumauku* („miau –

²² Termenii răspândiți în țările nordice în a căror componență intră *alfa* (daneză: *alfa-tegn*; norvegiană: *krøllalfa* / *alfakrøll*; suedeză: *alfaslang*, *krullalfa*) sunt termeni impropriei, deoarece nu au nici o legătură cu litera *α*.

²³ Denumire mai veche propusă de *IBM*, astăzi abandonată.

²⁴ Această a doua formă este normată de Academia Limbii Ebraice.

²⁵ Termen generic pentru o subclasă de primat (cimpanzeu, gorilă, urangutan...).

²⁶ În anii '90 ai secolului trecut, prin analogie cu o săgeată prevăzută cu pene care se îndepărta de trăgător.

²⁷ Nume propriu ?

²⁸ Termenul desemnează tilda (~), în codul tipografic *ASCII* !

²⁹ Cea mai răspândită dintre limbile artificiale, creată în 1887 de către Ludovic Lazar Zamenhof.

³⁰ Primat din subfamilia *Atelinae*, numite astfel pentru că au membrele foarte lungi, putându-se deplasa cu ajutorul lor dintr-un copac în altul prin salturi spectaculoase.

³¹ Mai ales în matematică.

³² Termen recomandat.

³³ Formă mai populară decât precedentă.

onomatopeea care imită mieunatul”), *miau merkki* („marcă / semn al mieunatului / semn pentru *miau* ”), *taksa* („preț”) ³⁴, *taksamerkki* („semn-taxă”), *yksikköhinnan merkki* („semn al prețului pe unitate”) ³⁵.

(16) franceză ³⁶: **(a)** (Franța): *a commercial* ³⁷ („a comercial”), *a-rond / a rond* (*minuscule*) („a rotund (minuscul)”), *a arrondi / arrondi / a-rondi* („a rotunjit”), *a cercle* („a încercuit”), *a dans le rond* („a în cerc”), *a (en)roulé* („a încolăcit / răsucit”), *arabast, arabesque / a-rabesque* („(a-)arabesc”), *arobace, a(r)robas* ³⁸, *ar(r)obase* ³⁹, *aronbas, arobastre, arobasque* ⁴⁰, *arrobe* ⁴¹, *arrowbase, a tortillon* („a concii / coc” ⁴²), *escargot* („melc”), *petit escargot* („melcișor”), *queue de singe* („coadă de maimuță”); **(b)** (Belgia): *a-crolle / acrolle* ⁴³ („a-buclă [de păr]”); **(c)** (Elveția): *colimase* ⁴⁴.

(17) friziană ⁴⁵: *aapke* („maimuțică”), *apesturtsje* („coadă de maimuță”).

(18) germană: *Affenschwanz* („maimuță împiedicată”), *at-Zeichen* („semn at”), *kaufmännisches a* („a comercial”), *Klammeraffe* („maimuță-păianjen” ⁴⁶), *Ohr* („ureche”).

³⁴ În finlandeza veche.

³⁵ Denumirile cu conținut comercial sunt astăzi învechite.

³⁶ În ciuda faptului că Organizația Internațională de Normalizare a reținut forma *arrobe* pentru domeniul informaticii (*ISO / CEI-1*) și deși Comisia Generală de Terminologie și de Neologie din cadrul Delegației Generale a Limbii Franceze a decretat că în scris se poate alege între *arrobe* și *arobase* (folosirea sa fiind obligatorie în spațiul public al administrației și al serviciilor de stat), s-a recomandat ca pronunția sa să fie: **(1)** /arobel/, atunci când se furnizează o adresă pe cale orală, sau **(2)** /â/, atunci când se folosește în numele de domenii. Comisia... a fixat în același aviz și traducerea altor termeni informatici preluați din engleză: *site* pentru *Web site* sau *portail* pentru *portal*. Versiunea franceză (*AFNOR*) a normei *ISO-LATIN-1* a indicat totuși *a commercial*, termen cărui i s-a reproșat prea puternica sa conotație mercantilă.

³⁷ Denumire, în general, evitată din cauza lungimii sale și pentru că pare inadecvată în raport cu contextele preponderent non-comerciale din spațiul Internetului (cel puțin în perioada de început a acestuia).

³⁸ **S** final poate fi sonor sau mut.

³⁹ Acest termen pare a fi cel mai folosit, mai ales în mediul universitar și informatic.

⁴⁰ Cuvânt-valiză ocurent în special pe Usenet, începând cu anii '70 ai secolului trecut.

⁴¹ De notat că *arobase* este de genul masculin și că *arrobe* este de genul feminin. În ceea ce privește genul substantivului care denumește glifa discutată, acesta este când masculin, când feminin, eventual neutru, în funcție de alegerea pentru care a optat o limbă sau alta.

⁴² Termenul desemnează însă în franceză și „partea din trupul melcului care rămâne întotdeauna în cochilie”.

⁴³ Folosire ludică.

⁴⁴ Printr-o amalgamare dintre *arobase* și *colimaçon* („melc”) pentru a evoca forma încolăcită a literei *a*.

⁴⁵ Limbă vorbită de grup de locuitori din nord-vestul Europei și limbă oficială în Țările de Jos (alături de olandeză).

⁴⁶ Vezi *supra*, Nota 21.

(19) greaca modernă: *at* (termenul englezesc), *παπί* (*papi* „rață”), *παπάκι* (*papaki* „rățușcă”), *sto*⁴⁷ (traducerea englezescului *at* „la”) / *sti(n)*⁴⁸ / *sto(n)*⁴⁹.

(20) idiș: *shtrodel* („ștrudel”).

(21) interlingua⁵⁰: *a commercial* („a comercial”).

(22) islandeză: *earmuff*⁵¹ („apărătoare pentru urechi [împotriva zgomotului, a frigului]”⁵²).

(23) italiană: *a commerciale* („a comercial”), *chiocciola* („melc”), *chiocciolina* („melcișor”), *lumaca* („melc”).

(24) japoneză: *at* (termenul englezesc), *atto maaku* / *attomāku* („marcă / semn *at*”), *naruto* („maelström – vârtej”).

(25) lituaniană: *eta* (englezescul *at* care a primit o terminație lituaniană).

(26) maghiară: *kukac* („râmbă”).

(27) norvegiană: *ät-merkki*⁵³ / *at-merkki*⁵⁴ („*at* comercial”), *krøllalfa*⁵⁵ / *alfakrøll*⁵⁶ („*alfa* buclat / ondulat / rulat”), *grisehale* („coadă de porc”).

(28) olandeză: *a-krol* / *a-krul* („*a* buclat / cu o buclă”), *apeklootje*⁵⁷ („testicul mic de maimuță”), *apestaart*⁵⁸ („coadă de maimuță”), *apestaartje* („codiță de maimuță”).

(29) poloneză: *kotek* („pisoiaș”), *małpa* / *atka* („maimuță”), *małpka* („maimuțică”), *ogon* („coadă”).

(30) portugheză (Portugalia, Brazilia): *a comercial* („a comercial”), *arroba* („unitate de măsură pentru greutate”).

(31) română: *a coadă de maimuță*⁵⁹, *a rond*, *at* (cu pronunțare românească /at/ sau englezească /et/), *la* (prep.).

⁴⁷ Dacă „gazda” este de genul neutru.

⁴⁸ Dacă este de genul feminin.

⁴⁹ Dacă este de genul masculin.

⁵⁰ Limbă artificială internațională auxiliară construită pe un fond comun romanic.

⁵¹ Termen englezesc.

⁵² Așa cum sunt clapele căciuilor rusești care se lasă peste urechi.

⁵³ Termen standardizat.

⁵⁴ Termen curent.

⁵⁵ Termen standardizat. Vezi *supra*, Nota 13.

⁵⁶ Termen curent. Vezi *supra*, Nota 13.

⁵⁷ Termen care nu este perceput ca fiind obscen sau vulgar.

⁵⁸ Frecvent abreviat *api*.

(32) rusă: *a kommercheskoe* (*a kommercheskoe* „a comercial”), *sobaka* (*sobaka* „câine”), *sobachka* (*sobachka* „cățeluș”), *обезьяна* (*obez'yana* „maimuță”), *плюшка* (*pljushka* „chiflă”).

(33) sârbă: *лудо а* (*ludo a* „nebunul a”), *мајмун* (*majmun* „maimuță”), *мајмунски реп* (*majmunski rep* „coadă de maimuță”), *мајмунско а* (*majmunsko a* „a maimuță”).

(34) slovacă: *zavínac*⁶⁰.

(35) slovenă: *afna*⁶¹ („maimuțică”).

(36) spaniolă (Spania, Mexic): *arroba* („unitate de măsură pentru greutate”), *caracol* („melc”), *caracolillo* („melcișor”), *cola de simio* („coadă de maimuță”).

(37) suedeză: *alfaslang*⁶² („alfa-colanți [ciorapi]”), *apsvans* („coadă de maimuță”), *elefantöra* („ureche de elefant”), *kanelbulle* („biscuit spiralat cu scorțișoară”), *kattfot* („labă de pisică”), *kattsvans* („coadă de pisică”), *kringla* („covrigel”), *krullalfa*⁶³ („alfa buclat”), *apöra* („ureche de maimuță”), *snabel-a*⁶⁴ („a-trompă de elefant”).

(38) tamil⁶⁵: **inaichuzhi(li)*.

(39) turcă: *et – at* cu pronunție englezească⁶⁶, *güzel a* („frumosul a”), *kulak* („ureche”), *özel a* („a special”), *salyangoz* („melc”).

(40) vietnameză: *a còng* („a-cerc”).

§ 3. Remarci pragmastilistice. Apelativul acordat simbolului discutat variază mai mult sau mai puțin de la o limbă la alta și de la o cultură la alta, acest din urmă aspect explicând și unele diferențe din interiorul aceleiași limbi, atunci când ea este vorbită în țări diferite.

⁵⁹ Pentru folosiri atipice ale acestei sintagme terminologice în română, vezi prima parte a acestui studiu (în *UniTerm*, nr. 4, 2006).

⁶⁰ La fel ca în cehă. Vezi *supra*.

⁶¹ Acest cuvânt dispune și de un al doilea sens în slovenă: „femeie căreia îi place să se îmbrace bine, să se machieze, să se parfumeze etc.” și care poate fi pus în relație cu substantivul german *Affe* „femeie care seamănă cu o maimuță din cauza machiajului său exagerat, strident etc.”.

⁶² Vezi *supra*, Nota 13.

⁶³ *Ut supra*.

⁶⁴ Termen oficial.

⁶⁵ Una dintre principalele limbi oficiale vorbite în India, în Singapore și în Sri Lanka.

⁶⁶ Pronunțat uneori și /at/, dar această formă este omofonă cu cuvântul turcesc care înseamnă „cal”.

Schematizând, se poate observa că termenii folosiți pentru desemnarea separatorului @ pot fi grupați în două mari clase, în interiorul cărora se pot distinge unele nuanțări:

(1) Termeni goliți de orice fel de conținut voit expresiv:

(a) care trimit la originea mercantilă a glifei: *a comercial* (port.), *a commercial* („a comercial”, fr. , interl.), *a commerciale* („a comercial”, it.), *a kommercheskoe* („a comercial”, rus.), *arobace*, *a(r)robas*, *ar(r)obase*, *aronbas*, *arobastre* (fr.), *arroba* („unitate de măsură pentru greutate”, sp. , port.), *ät-merkki / at-merkki* („at comercial”, norv.), *business at* („at pentru afaceri”, engl.), *commercial at sign* („semn comercial at”, engl.), *commercial symbol* („simbol comercial”, engl.), *commercial-a / commercial at* („a / at comercial”, ngl.), *kaufmännisches a* („a comercial”, germ.), *komerts-a* („a comercial”, eston.), *kommerstmärk* („marcă comercială / semn comercial”, eston.), *mercantile symbol* („simbol mercantil”, engl.), *taksa* („preț”, finl.), *taksamerkki* („semn-taxă”, finl.), *yksikköhinnan merkki* („semn al prețului pe unitate”, finl.).

(b) care descriu literalmente forma spiralată a acestui simbol grafic: *a bildua* „a rotund” (basc.); *a còng* „a-cerc” (viet.); *a rond* (rom.); *a-krol / a-krul* „a buclat / cu o buclă” (oland.); *arabesque* „arabesc” – *a-twist* „a-răsucit” – *curl* „buclă” – *scroll(-a)* „spirală / „a-spiralat” – *twiddle* „piruetă” – *twist* „răsucit” – *whorl* „spirală” (engl.); franceză: *a-rond / a rond (minuscule)* „a rotund (minuscul)” – *a arrondi / arrondi / a-rondi* „a rotunjit” – *a cerclé* „a încercuit” – *a dans le rond* „a în cerc” – *a (en)roulé* „a încolăcit / răsucit” – *arabesque / a-rabesque* „(a-)arabesc” (fr.); *krøllalfa / alfakrøll* „alfa buclat / ondulat / rulat” (norv.); *krullalfa* „alfa buclat” (sued.); *volvita a* „a buclat” (esper.).

(c) care terminologizează cuvinte având un conținut semantic vag – (c₁) **prepoziții** ± substantiv (*marcă, semn*): *about* („pe”, engl.), *alfa-tegn* („semn-alfa”, dan.), *at* („lângă”, dan. , engl.), *at sign* („semn at”, engl.), *ät-märk* („marcă at”, eston.), *atto maaku / attomāku* („marcă at”, jap.), *at-Zeichen* („semn at”, germ.), *êe* („la”, esper.) – *êe-signo* („semn la”, esper.); (c₂) **pronume** sau **adjectiv pronominal** *each* („fiecare”), *po-signo* („semn fiecare”, esper.); (c₃) **adverb**:

back (engl.); **(c₄) sintagme diverse:** *master space* („spațiu principal”, dan.), *özel a* („a special”, tc.).

(2) Termeni încărcăți cu o mare forță evocatoare, creații terminologice fanteziste sau umoristice a căror conotație este întotdeauna una tandru-positivă. Cele mai multe dintre acestea au fost construite cu ajutorul metaforei (într-un sens foarte lax al termenului), ceea ce, de fapt, nu are nimic excepțional, având în vedere faptul că metafora se simte ca la ea acasă în limbajul informatic. Aici se încadrează:

(a) termeni figurați constituiți din metafore zoomorfe: **(a₁)** nume de animale (în sens larg): **câine:** *chenig* (dim. , arm.), *sobachka* (dim. , rus.), *sobaka* (rus.); **maimuță:** *aapke* (friz.), *Affenschwanz* (~ împiedicată, germ.), *afna* (dim. , sloven.), *ape* (engl.), *atelo* (esper.), *atka* (pol.), *Klammeraffe* (germ.), *małpa* (pol.), *małpka* (pol.), *maymun* (srb.), *maymunka* (dim. bulg.), *maymunsko a* (a ~, bulg. , srb.), *monkey* (engl.), *obez'yana* (rus.); **melc:** *caracol* (sp.), *caracolillo* (dim. , sp.), *chiocciola* (it.), *chiocciolina* (dim. , it.), *dal-phaeng-i* (cor.), *escargot* (fr.), *heliko* (esper.), *lumaca* (it.), *petit escargot* (dim. , fr.), *salyangoz* (tc.), *shablul* (ebr.); **pisică:** *cat* (engl.), *kotek* (dim. , pol.); **râmbă:** *kukac* (magh.); **rață:** *papi* (gr.), *papaki* (dim. , gr.); **șoarece:** *lǎo shǔ-hào* (semn ~, chin.), *sheau laoshuu / xiǎo lǎoshǔ* (dim. chin.); **(a₂)** părți anatomice: **coadă:** *ogon* (pol.), *snail* (engl.); **trompă:** *snabel* (dan.); **ureche:** *kulak* (tc.), *Ohr* (germ.); **(a₃)** părți anatomice + nume de animale: **coadă + câine:** *koiranhäntä* (finl.); **coadă + maimuță:** *a coadă de maimuță* (rom.), *apestaart* (oland.) / *apestaartje* (oland. „codiță de maimuță”), *apesturtsje* (friz.), *apinhäntä* (finl.), *apsvans* (sued.), *cola de simio* (sp.), *hiirähäntä* (finl.), *maymunski rep* (srb.), *queue de singe* (fr.); **coadă + pisică:** *aapstert* (afrik.), *kattsvans* (sued.), *kissanhäntä* (finl.); **coadă + porc:** *grisehale* (norv.), *grishale* (dan.); **cochilie + scoică:** *gol-baeng-i / daseulgi* (cor.); **labă + pisică:** *kattfot* (sued.); **testicul + maimuță:** *apeklootje* (oland.); **trompă + elefant:** *snabel-a* (dan. , sued.); **ureche + elefant:** *elefantöra* (sued.); **ureche + maimuță:** *apöra* (sued.).

(b) termeni figurați constituiți din metafore fitomorfe: **trandafir:** *rose* (engl.), **varză:** *cabbage* (engl.).

(c) termeni figurați constituiți din metafore gastronomice: **biscuit spiralat**: *kanelbulle* („~ cu scortîșoară”, sued.); **chiflă**: *pljushka* (rus.); **covrigel**: *kringla* (sued.); **pâine**: *pan embarazado* („~ umplută cu alte pâinișoare”, catal.); **plăcintă**: *ensaïmada* („~ de Maiorca”, catal.); **rulou de hering**: *zavínác* („~ cu legume murate”, ceh. , slovac.); **ștrudel**: *kruhít* (ebr.), *shtrodel* (idiș), *shtrudl* (ebr.), *strudel* (engl.).

(d) termeni figurați constituiți din metafore care descriu fenomene naturale ce sugerează dinamica grafica a acestui simbol: **ciclón**: *cyclone* (engl.); **vârtej**: *naruto* (jap.), *vortex – whirlpool* (engl.).

(e) termeni figurați constituiți din metafore ce au la bază o personificare: *güzel a* „frumosul a” (tc.), *ludo a* „nebunul a” (srb.).

(f) termeni figurați constituiți cu alte nume comune: *a tortillon* („a conci / coc”, fr.), *a-crolle / acrolle* („a-bucălă [de păr]”, fr.); *alfaslang* („alfa-colanți”, sued.), *earmuff* („apărătoare pentru urechi”, isl.).

RESSOURCES BIBLIOGRAPHIQUES

<http://arobase.org>;
<http://cuentanos.blogcindario.com>;
<http://curiosoperoinutil.blogspot.com>;
<http://dchaffiol.free.fr>; <http://dictionnaire.phpmyvisites.net>;
<http://dsi.eisti.fr>;
<http://en.wikipedia.org>;
<http://encyclopedia.thefreedictionary.com>;
<http://encyclopedia.snyke.com>;
<http://expositions.bnf.fr>;
<http://forum.wordreference.com>;
<http://fr.wikipedia.org>;
<http://fsinfo.cs.uni-sb.de>;
<http://funnynews.free.fr>;
<http://h30046.www3.hp.com>;
<http://hapax.qc.ca>;
<http://hem.passagen.se>;
<http://herodios.com>;
<http://jezblog.34sp.com>;
<http://jiheraim-cyberland.chez-alice.fr>;
<http://linuxfr.org>;
<http://michbuze.club.fr>;
<http://pages.zoom.co.uk>;
<http://paleopolis.rediris.es>;
<http://stoma-seite.de>;
<http://translate.google.com>;

UNITERM

<http://users.cybercity.dk>
<http://users.skynet.be>
<http://web.mit.edu>
<http://www.aberatii.com>
<http://www.ado.ro>
<http://www.all-science-fair-projects.com>
<http://www.antimoon.com>
<http://www.anyan.com.ar>
<http://www.aibase.org>
<http://www.askoxford.com>
<http://www.caad.es>
<http://www.clve.fr>
<http://www.cornil.com>
<http://www.crdp-toulouse.fr>
<http://www.druide.com>
<http://www.emploi.tv>
<http://www.encyclopedie-universelle.com>
<http://www.f.kth.se>
<http://www.guichetdusavoir.org>
<http://www.guideinformatique.com>
<http://www.herodios.com>
<http://www.hopstudios.com>
<http://www.infos-du-net.com>
<http://www.h33.dk>
<http://www.karbosguide.dk>
<http://www.lamayenne.fr>
<http://www.langue-fr.net>
<http://www.learnthenet.com>
<http://www.linguistlist.org>
<http://www.linux-france.org>
<http://listserv.linguistlist.org>
<http://www.lycosthenes.org>
<http://www.matchfonts.com>
<http://www.medsyn.fr>
<http://www.mipplus.org>
<http://www.mpp-europe.com>
<http://www.neteco.com>

UNITERM

<http://www.presse-francophone.org>

<http://www.riff.org>

<http://www.runzu.com>

<http://www.sfs.nphil.uni-tuebingen.de>

<http://www.translationbureau.gc.ca>;

<http://www.turinromeworldbookcapital.it>

<http://www.tuxteno.com>

<http://www.univ-orleans.fr>

<http://www.worldwidewords.org>

<http://72.14.221.104>; www.mels.gouv.qc.ca.

COMUNICARE INSTITUȚIONALĂ

COORDONATE PRAGMATICE ALE PROPUNERII DE PROIECT

Daniel DEJICA

Universitatea 'Politehnica' din Timișoara

1. Introducere

O propunere de proiect identifică o problemă existentă și propune o soluție pentru rezolvarea acesteia. Propunerea este redactată de un departament dintr-o instituție administrativă și înaintată înspre evaluare unui organism sau agenții finanțatoare externe în vederea obținerii finanțării necesare rezolvării situației (Dejica, 2006).

Această formă de comunicare externă implică deseori un raport de subordonare tacit între emițător (departamentul din cadrul instituției administrative) și destinatar (agenția finanțatoare), acesta din urmă fiind cel care aprobă finanțarea. În acest context, cunoașterea caracteristicilor situației de comunicare precum scopul comunicării, responsabilitățile emițătorului, așteptările destinatarului, comunitatea discursivă, tema și subiectul propunerii de proiect are un rol decisiv în realizarea obiectivelor emițătorului.

Lucrarea de față își propune să prezinte pe larg aceste coordonate pragmatice, și face parte dintr-un studiu mai amplu axat pe analiza genurilor profesionale în mediul administrativ realizat de cadre didactice din cadrul Departamentului de Comunicare și Limbi Străine al Universității „Politehnica” din Timișoara (Dejica, 2006; Fărcașiu, 2006; Superceanu, 2006).

2. Coordonate pragmatice ale propunerii de proiect

2.1. Scopul comunicării

Scopul propunerii de proiect este de a informa și de a convinge destinatarul (organizația finanțatoare) de oportunitatea sau necesitatea derulării

unui proiect pentru a rezolva o problemă existentă, și de a demonstra că emițătorul poate rezolva acea problemă.

Emițătorul propunerii de proiect poate fi o autoritate locală/județeană/regională (municipalitate, consiliu județean, etc.), o agenție locală/regională (de mediu, de ocupare a forței de muncă, de dezvoltare, etc.), o organizație non profit, asociație profesională, fundație, etc.

Autorul acesteia poate fi o persoană sau un grup de persoane (o echipă) din cadrul unui departament al instituției respective, sau poate fi o firmă specializată în scrierea de proiecte. Dacă în primul caz, interesele autorului și emițătorului sunt identice, în cel de-al doilea caz, acestea diferă: interesul emițătorului este de a câștiga proiectul pe baza propunerii de proiect, iar interesul firmei specializate în scrierea de proiecte este de a scrie propunerea de proiect pentru emițător. Cum în majoritatea cazurilor, firmele specializate nu garantează că propunerea de proiect scrisă de aceștia va fi acceptată, iar emițătorul, indiferent de rezultatul respectivei propuneri de proiect, trebuie să plătească firma pentru serviciul prestat, este bine ca acesta:

- să comunice permanent cu autorul propunerii de proiect;
- să evalueze textul propunerii de proiect, înainte de a-l trimite destinatarului;
- să verifice dacă propunerea de proiect este conformă cu scopul și așteptările sale.

Pentru a răspunde necesităților de informare ale **destinatarului**, care în acest caz este organizația finanțatoare sau evaluatorul propunerii de proiect, emițătorul/autorul va trebui:

- *să identifice așteptările destinatarului cu privire la mesaj și la forma acestuia.*
- *să formuleze datele de identificare ale propunerii de proiect din secțiunea Identificarea Proiectului într-o manieră clară, completă și realistă* (Dejica, 2008). De cele mai multe ori, decizia destinatarului de a citi în continuare sau nu propunerea de proiect depinde de această

secțiune; tocmai de aceea, de exemplu, titlul proiectului trebuie să prezinte o imagine clară și de ansamblu a întregului proiect.

- *să prezinte informație reală, completă și într-o manieră obiectivă.* Chiar dacă organizația finanțatoare finanțează proiecte, de exemplu, pentru zonele defavorizate, și implicit are cunoștințe în domeniu, mai mult ca sigur că nu știe prea multe despre zona defavorizată în care emițătorul dorește să deruleze proiectul.
- *să prezinte în mod structurat și logic informația, la toate nivelurile textului: la nivelul propoziției, paragrafului, și întregului text.* În special în secțiunile Analiza problemelor și Analiza obiectivelor (Dejica, 2008), paragrafele trebuie să fie bine structurate, argumentate, iar informația prezentată în mod logic și clar.
- *să exprime informația în mod clar și corect din punct de vedere gramatical.* Repetarea nejustificată a unor idei sau cuvinte, exprimările care nu sunt la obiect, dezacordurile, etc., toate acestea îngreunează citirea textului, scad credibilitatea emițătorului în fața destinatarului, și pot duce la o evaluare negativă a propunerii de proiect.

2.2. Comunitatea discursivă

În cazul propunerii de proiect, comunitatea discursivă este de două tipuri:

- Principală
 - este alcătuită din grupul de persoane implicat în scrierea, evaluarea, implementarea, etc. propunerii de proiect;
 - este formată atât din emițătorul/autorul propunerii de proiect, cât și din evaluatorul acesteia din partea organizației finanțatoare;
 - chiar dacă emițătorul/autorul este direct interesat de scrierea, implementarea, etc. proiectului, este un beneficiar indirect al rezultatului proiectului.
- Secundară

- este alcătuită din grupul țintă al propunerii de proiect, din persoanele direct interesate de rezultatul proiectului; acest grup țintă este beneficiarul direct al propunerii de proiect.
- mai poate fi alcătuită din persoane interesate de impactul rezultatului propunerii de proiect, pentru a o lua drept propunere de proiect de succes și ca punct de plecare / de comparație pentru implementarea altor proiecte; aceste persoane nu beneficiază în mod direct de rezultatul propunerii de proiect.

De exemplu, în cazul unei propuneri de proiect care are ca scop scrierea unui ghid de redactare a genurilor profesionale în administrația publică, comunitatea discursivă principală este alcătuită din persoanele care scriu această propunere de proiect, din evaluatorul sau evaluatorii acestei propuneri, și din colectivul de redactare a ghidului. Aceștia nu sunt decât niște beneficiari indirecti ai ghidului de redactare. Beneficiarii direcți, cei cărora li se adresează ghidul, funcționari ai administrației publice, aleși ai cetățenilor, reprezintă comunitatea discursivă secundară deoarece nu sunt implicați în scrierea acestei propuneri de proiect, evaluarea ei, scrierea ghidului, etc. Tot din comunitatea discursivă secundară mai fac parte și persoanele interesate de impactul ghidului de redactare asupra grupului țintă, ca posibil punct de plecare sau comparație în scrierea de propuneri de proiect sau ghiduri de redactare similare.

2.3. Responsabilitățile emițătorului

Responsabilitatea emițătorului/autorului față de comunitatea evaluatorilor este de a prezenta propunerea de proiect conform normelor de comunicare ale comunității evaluatorilor de proiecte. Aceste norme vizează atât conținutul cât și forma propunerilor de proiect.

- **Norme de conținut**

- Prezentarea tuturor detaliilor relevante în secțiunea *Identificarea Proiectului* (Dejica, 2008) prin răspunsuri clare și la obiect la o serie de întrebări:

- Care este scopul propunerii de proiect?

- Ce probleme încearcă să rezolve?
- Care este grupul țintă cărui i se adresează?
- Care este bugetul proiectului? Ce procentaj din această sumă este cerut organizației finanțatoare?
- Descrierea situației actuale care necesită intervenția proiectului;
- Prezentarea de statistici, date oficiale, etc. care să justifice necesitatea sau oportunitatea proiectului;
- Argumentarea acțiunilor necesare pentru rezolvarea problemelor;
- Expunerea rezultatelor dorite / așteptate;
- Corelarea acțiunilor proiectului cu rezultatele dorite și cu scopul proiectului;
- Expunerea modalităților de evaluare a proiectului;
- Descrierea sustenabilității proiectului;
- Descrierea capacităților organizației care implementează proiectul și argumentarea necesității / oportunității ca aceasta să realizeze proiectul;
- Prezentarea detaliată a bugetului, defalcat pe tipuri de cheltuieli și relevanța acestora pentru derularea proiectului;
- Includerea în anexe a informației detaliate sau secundare;
- **Norme cu privire la formă**
 - Împărțirea informației în secțiuni și subsecțiuni clar delimitate;
 - Corelarea secțiunilor din proiect cu titlurile acestora;
 - Scrierea paragrafelor și secțiunilor cu lungimi rezonabile;
 - Prezentarea informației în liste pentru a facilita cititul, în special în secțiunile în care se prezintă acțiunile necesare derulării proiectului, rezultatele previzionate, etc;
 - Prezentarea informației în tabele, în special în secțiunea de buget;
 - Respectarea unui nivel formal și unui stil oficial;
 - Folosirea unui lexic de orientare administrativă și unui lexic specializat în descrierea acțiunilor;

- Folosirea cu preponderență a modului indicativ, timpul present sau trecut, diatezele pasivă și reflexivă, formele afirmativă sau negativă, în secțiunea *Descrierea Problemei*, (*se datorează, nu există, este lipsit de, etc.*) și a timpului viitor, diateza pasivă sau reflexivă, forme impersonale, în secțiunile *Obiectivele proiectului și Evaluare* (*vor fi aduse, se va suplimenta, se vor îmbunătăți, etc.*) (Dejica, 2007);
- Folosirea cu preponderență a substantivelor pentru desemnarea acțiunilor (*construirea, recuperarea, realizarea, etc.*);
- Folosirea frazelor complexe în argumentare și descriere.

Responsabilitățile emițătorului față de comunitatea beneficiarilor direcți ai proiectului sunt următoarele:

- să îi informeze de intenția acestuia de a rezolva problema în cauză;
- să disemineze informații cu privire la proiect, atât în fazele de implementare cât și la finalizarea acestuia, prin diverse canale de comunicare, astfel încât să se asigure că întreg grupul țintă vizat are cunoștință și poate beneficia în totalitate de rezultatul proiectului.

2.4. Așteptările destinatarului

Destinatarul este o organizație, o persoană sau un grup de persoane implicate în procesul de evaluare a propunerilor de proiect. În unele cazuri, aceste persoane nu sunt specialiste în domeniul de implementare al proiectului; în alte cazuri, sunt din altă regiune sau chiar din altă țară și nu cunosc în detaliu problemele cu care se confruntă grupul țintă din zona respectivă. Ca urmare, destinatarul are anumite așteptări cu privire la conținutul mesajului și la forma și calitatea textului.

Așteptări cu privire la mesaj:

- prezentarea clară a situației / problemei cu care se confruntă grupul țintă din zona respectivă;
- prezentarea scopului proiectului;
- justificarea necesității sau oportunității proiectului bazată pe statistici, date oficiale, etc;

- argumentarea logică a acțiunilor care vor fi efectuate pentru atingerea obiectivelor și îndeplinirea scopului proiectului;
- prezentarea acțiunilor ce vor fi întreprinse în cazul întârzierii implementării proiectului sau a neatingerii obiectivului final;
- prezentarea deprinderilor și capacităților de implementare a emițătorului;
- prezentarea modului de evaluare a evoluției proiectului și a rezultatelor finale ale acestuia;
- prezentarea sustenabilității proiectului;
- justificarea clară bugetului necesar și a sumei cerută de la agenția finanțatoare;
- prezentarea informațiilor suplimentare în anexe.

Așteptări cu privire la text:

- structurarea clară a informației;
- organizarea logică a textului;
- folosirea corectă a lexicului specializat;
- folosirea corectă a formelor gramaticale.

Destinatarul are obligația să informeze emițătorul despre datele de răspuns cu privire la aprobarea sau neaprobarea finanțării propunerii de proiect, iar în caz de răspuns negativ, să justifice și să pună la dispoziția emițătorului motivele care au stat la baza refuzului finanțării.

2.5. Tema și subiectul propunerii de proiect

Tema și subiectul propunerii de proiect pot fi de două feluri:

- a. stabilite / propuse de destinatar (de organizația finanțatoare); dacă finanțatorul identifică o problemă și lansează o chemare pentru propuneri de proiecte în cadrul unui program care are ca temă și subiect rezolvarea acelei probleme, toți emițătorii care doresc să participe la acea chemare vor trebui să se încadreze în tema și subiectul propuse de finanțator;

- b. propuse de emițător; în acest caz, emițătorul este cel care identifică o problemă și propune o rezolvare a acesteia, tema și subiectul fiind stabilite de el.

În ambele cazuri, atât destinatarul cât și emițătorul au o serie de responsabilități cu privire la tema și subiectul propunerii de proiect:

- în primul caz, *destinatarul* trebuie să stabilească tema și subiectul propunerilor de proiect pentru care lansează chemarea pe baza unor nevoi reale. În procesul de evaluare a propunerilor de proiect, destinatarul trebuie să stabilească dacă propunerile de proiect primite se încadrează în tema și subiectul stabilite. La rândul lui, *emițătorul* trebuie să se asigure că propunerea de proiect pe care o trimite înspre evaluare se încadrează în tema și subiectul stabilite de destinatar.
- în cel de-al doilea caz, dacă *emițătorul* este cel care identifică o problemă și vine cu o propunere de proiect pentru rezolvarea acesteia, el trebuie să se asigure că tema și subiectul propunerii sunt stabilite precis, se bazează pe o nevoie reală, sunt în concordanță cu prioritățile zonei sau grupului țintă, sunt formulate clar în titlul propunerii de proiect și că informațiile din propunerea de proiect sunt relevante pentru tema și subiectul stabilite. *Destinatarul*, la rândul lui, va verifica dacă propunerea de proiect a emițătorului este în concordanță cu tema și subiectul propuse de acesta.

3. Concluzie

Cunoașterea situației comunicative specifice propunerii de proiect evidențiată în lucrarea de față prin coordonatele pragmatice scopul comunicării, responsabilitățile emițătorului, așteptările destinatarului, comunitatea discursivă, tema și subiectul propunerii de proiect poate contribui la atingerea obiectivului principal al propunerii de proiect, și anume acceptarea proiectului. Cu toate acestea, doar respectarea coordonatelor pragmatice în sine nu asigură succesul propunerii de proiect. Un rol important în atingerea acestui obiectiv îl constituie și modurile de exprimare (Dejica, 2007) și de organizare și prezentare a informației

(Dejica, 2008) în cadrul propunerii de proiect. Pe lângă aplicabilitatea evidentă în plan practic, lucrarea poate să își găsească o aplicabilitate și în plan didactic.

Referințe

- DEJICA, D., 2006, "[Structura informației și coerența în secțiunea Obiectivul proiectului din cadrul genului Propunere de proiect](#)" în Pitar, M. (ed.), *UNITERM*, 4/2006, Universitatea de Vest din Timișoara. ISSN: 1842-0052.
- DEJICA, D., 2007, "[Exprimarea informației în Propunerea de proiect](#)", în Pitar, M. (ed.), *UNITERM*, 5/2007, Universitatea de Vest din Timișoara. ISSN: 1842-0052.
- DEJICA, D., 2008, "Organizarea și prezentarea informației în *Propunerea de proiect*", (în publicare).
- FĂRCAȘIU, M., 2006, "Adresa externă în comunicarea administrativă: coordonate pragmatice", în Superceanu, R. și D. Dejica (editori), *Comunicare profesională și traductologie 2005*, Timișoara: Editura Politehnica.
- SUPERCEANU, R., 2006, "Exprimarea informației în *Raportul administrativ de activitate*", în Superceanu, R. și D. Dejica (editori), *Comunicare profesională și traductologie 2005*, Timișoara: Editura Politehnica.

LEGITIMITATEA ÎN ȘI PRIN LIMBAJ A COMUNICĂRII CORPORATISTE

Lavinia SUCIU

Universitatea Politehnica Timisoara

Orientarea, vădit manifestată a societății în care trăim, spre consumerism și individualizare, în detrimentul problemelor sociale mai ample, pare să-și fi găsit o compensare în dezvoltarea unor fenomene în măsură să recâștige echilibrul pierdut; unul dintre acestea este comunicarea organizațiilor, a corporațiilor. Dacă până acum organizația se definea și era identificată exclusiv prin activitatea de producție desfășurată, ea a început, în ultimii ani, să-și facă publice aspirațiile, intențiile, proiectele, promovând o imagine autoreferențială favorabilă prin intermediul comunicării. Mai mult decât atât, organizația adoptă o politică de responsabilitate socială, în conformitate cu care se arată interesată de problemele societății, dorindu-se un actor social activ și implicat. Într-un interval de timp relativ scurt, organizația conștientizează faptul că punerea în practică a acestei politici se dovedește insuficientă, impunându-se afirmarea ei într-un act comunicațional. Trecerea de la statutul de producător la acela de actor social, alunecarea de legitimitate de la *sunt ceea ce fac* la *sunt ceea ce fac pentru societate* constituie, în fapt, o reconsiderare identitară a organizației, potrivit căreia tinde să fie cunoscută și recunoscută și în funcție de care ea se legitimează în societate. Astfel, asistăm la instituirea și progresul comunicării corporatiste, semnificând ansamblul acțiunilor unei organizații, ce vizează legitimarea existenței ei în raport cu publicul.

Întrucât propagarea noii identități corporatiste devine una din preocupările cu semnificație notabilă și constante ale organizației moderne, comunicarea

capătă alte coordonate pe *harta* internă a acesteia. Perspectiva actuală asupra organizației, stând sub semnul acțiunii eficiente, care presupune armonizarea faptelor cu faptele de limbă, conferă comunicării un alt statut. În acest sens, comunicarea corporatistă este plasată pe o poziție centrală în structura internă a organizației, revenindu-i sarcina de a orchestra întreaga rețea de relații organizaționale. Din acest motiv, considerăm că procesul de *legitimitate* se referă atât la organizație, cât și la comunicare: legitimare a organizației în societate, cu ajutorul comunicării (legitimare prin comunicare), pe de o parte, și legitimare a comunicării în cadrul organizației, datorită rolului decisiv atribuit (legitimare în comunicare).

Comunicarea corporatistă constituie un domeniu care a evoluat de-a lungul timpului. Parametrii ce defineau până la jumătatea anilor '90 acest tip de comunicare au suferit transformări, astfel încât se pune în discuție o reabordare a ei sub semnul pragmatismului. Semnificația trăsăturii pragmatice a comunicării corporatiste suportă un clivaj care presupune, pe de o parte intensificarea eficacității actelor comunicaționale prin adaptarea lor permanentă și constantă la evoluția activității organizaționale, iar pe de altă parte necesitatea relaționării caracterului său tehnic-experimental cu modificările continue ale științei comunicării. Lupta pentru legitimitate purtată de comunicarea corporatistă se disociază, astfel, în două direcții: dobândirea legitimității organizației în contextul economic și social în care evoluează și obținerea propriei legitimități ca domeniu de activitate distinct al organizației.

În conformitate cu cele două aspecte ale legitimității vizate, decelăm specificitatea comunicării corporatiste de-a lungul a două axe, și anume formele de manifestare și stilul și limbajul, cu precizarea că ambele au menirea de a asigura atât legitimitatea comunicării, cât și a organizației .

Elaborarea unei clasificări a comunicării corporatiste (S. Șerb, 2001: 39) dezvăluie, având drept criteriu scopul urmărit, existența a două variante de actualizare a ei, *oficială* și *neoficială*. Conform criteriului relației stabilite între protagoniști, comunicarea poate fi *orală*, *scrisă*, *nonverbală* sau *mixtă*. Comunicarea corporatistă orală acoperă și aspectul oficial și cel neoficial, pe

când comunicarea corporatistă scrisă este oficială. În varianta orală a comunicării, atât în forma ei oficială, cât și în forma neoficială, se manifestă stilul conversației, iar varianta scrisă se subordonează stilului administrativ.

Raportarea la dihotomia stil colectiv – stil individual antrenează constatarea potrivit căreia conversației oficiale îi este specifică o realizare întemeiată pe modelul individual de utilizare a limbii, dar și pe modelul relevând o constantă impusă de contextul profesional, socio-cultural și lingvistic al grupului. Aspectul neoficial al conversației presupune reflectarea stilului individual de exprimare. Întrucât reușita comunicării este condiționată în mare măsură și de stil, este necesar ca el să răspundă unor cerințe care trebuie cunoscute și aplicate. Astfel, stilul conversației, fie individual, fie colectiv, reclamă respectarea condițiilor de corectitudine, claritate, simplitate, exactitate, politețe, naturalețe, eleganță.

Cunoscut fiind faptul că deseori conversației îi este complementară comunicarea nonverbală, se consideră adecvat ca materializarea comunicării corporatiste în stilul conversației, îndeosebi sub aspectul său oficial, să fie fundamentată pe exprimarea verbală, și nu pe gestică. O neconcordanță între comunicarea verbală și cea nonverbală poate genera interpretări eronate și, în consecință, eșecul comunicării. La realizarea defectuoasă a comunicării, din punctul de vedere al conținutului, s-ar adăuga și o carență în plan estetic, gesticularea excesivă sau improprie producând impresia de lipsă de profunzime, de superficialitate profesională. Comunicarea corporatistă trebuie să ilustreze o pregătire profesională temeinică, o siguranță privind stăpânirea cunoștințelor de specialitate, sesizabile și verificabile în special în actualizarea ei sub formă de conversație sau dialog, astfel încât să fie capabilă de a trezi încrederea și respectul interlocutorului.

Comunicarea corporatistă scrisă aparține stilului administrativ, fiind caracterizată de adoptarea modelului colectiv (D. Irimia, 1986: 26) de întrebuințare a limbii, ceea ce implică o anumită structurare a mesajului, o constantă a opțiunii lingvistice și stilistice, raportabile la contextul profesional și socio-cultural. Prezent în literatura de specialitate, în corespondența comercială

obiectivă și în documente legate de activitatea organizației (procese verbale, contracte, petiții etc.) stilul administrativ marchează comunicarea corporatistă nu numai printr-o tipizare în organizarea sintactică și lexico-semantică a mesajului, ci și printr-o deschidere spre împrumuturile lexicale neadaptate fonetic (management, marketing), fenomen considerat *expresie a densității informaționale* (Olga Bălănescu, 1997: 28). Totuși, se observă că rigiditatea specifică stilului administrativ, cel puțin cea lingvistică și stilistică, este abolită în corespondența comercială subiectivă și în textele de popularizare, situații ce permit *incursiuni* ale stilului individual, particularizat prin manifestarea funcției emotiv- expresive a limbii. Individualizarea în funcție de destinatar, admisă de discursul administrativ, antrenează diminuarea gradului de rigiditate, de neutralitate, în favorul personalizării. Textul administrativ se caracterizează prin plurivalență, evocând, pe lângă referința sa imediată, și alte texte, ceea ce determină varietatea tipologiei textuale din domeniul administrativ (Adriana Stoichițoiu-Ichim, 2001).

Limbajul propriu comunicării organizației este de tip comercial, privit ca variantă funcțională a stilului administrativ (Olga Bălănescu, 1997: 27-37), ale cărui trăsături caracteristice variază de la o formă de materializare a comunicării corporatiste la alta. În conversație și dialog, fiind preponderent stilul individual, limbajul are un grad mai mare de libertate, suportând particularități de exprimare susceptibile de a implica dificultăți de transfer dintr-o limbă în alta, o densitate afectivă, pe lângă cea informațională, accesibilitate. În comunicarea scrisă limbajul se individualizează prin densitate informațională, traductibilitate, precizie, elemente de limbă standard.

Vocabularul comercial este structurat în trei compartimente: vocabularul comun, vocabularul literar mediu și vocabularul specializat (Olga Bălănescu, *Limbaje de specialitate*). Acesta din urmă îi conferă particularitate, datorită unităților lexicale specifice (de exemplu, *achiziție, eficacitate*) și dovedește disponibilitate pentru asimilarea de termeni specializați proveniți din altă limbă. În cadrul vocabularului specializat se disting unități lexicale formate pe teren românesc (de exemplu, *achizitor* < *achiziție* + sufixul *-tor*), unități lexicale

împrumutate și adaptate fonetic (de exemplu, *europiață* < engl. *euromarket*, fr. *euromarché*) și unități lexicale împrumutate, dar neadaptate fonetic (de exemplu, *lobby*, *marketing*, *spin doctor*⁶⁷). S-a observat că în ceea ce privește terminologia de specialitate împrumutată, unitățile lexicale adaptate fonetic sunt, cu precădere, de sorginte franceză, pe când, în situația unităților lexicale neadaptate fonetic, predomină influența engleză.

Receptivitatea la inovații, capacitatea de adoptare a unor termeni de specialitate din alte domenii sunt trăsături ale lexicului corporatist, care îi asigură o configurație mai puțin sistematizată și mai concretă. Cu titlu ilustrativ, menționăm termenii *management* și derivații lui (de exemplu, *managerial*), *marketing*, proveniți din domeniul economic și termenul *mass media*, preluat din teoria comunicării, deși intrat deja în limbajul curent, care funcționează ca anglicisme în limba română (Georgeta Ciobanu, 1996). În pofida instabilității terminologice a comunicării corporatiste, care reflectă, de altfel, situația reală, marcată de efortul de constituire a unei concepții teoretice, cu terminologia aferentă, se poate afirma că, sub aspectul expresiei lingvistice, comunicarea corporatistă trebuie să răspundă exigențelor de claritate, precizie, concizie, accesibilitate.

Eficacitatea comunicării corporatiste se datorează, în mare parte, stilului și limbajului, a căror responsabilitate este de a susține conținutul ideatic față de diverse segmente de public și în raport cu obiectivul formulat, fapt ce le imprimă eterogenitate. Importanța lor constă în faptul că devin *mărci* ale statutului de autoritate al organizației, ceea ce îi conferă legitimitate, ele reflectând, în același timp, respectul de sine și pentru interlocutor al acesteia.

Materializarea comunicării corporatiste ca tip de comunicare interpersonală, prin dialog și conversație, și de masă, prin discurs nu joacă un rol decisiv în procesul de legitimare. Nota distinctivă însă o constituie paleta bogată a înfățișărilor sub care apare, a formelor sale de actualizare, printre care

⁶⁷ Dacă termenii *lobby* și *marketing* apar și în alte domenii (de exemplu, în publicitate), sintagma *spin doctor* se aplică exclusiv în domeniul relațiilor publice, ea nu a fost tradusă și îl desemnează pe cel care intervine, în mod artificial în schimbarea opiniilor asupra unei situații sau asupra unei persoane (B. Dagenais, 2002:203).

comunicarea de angajare, comunicarea financiară, sponsorizarea și mecenatul sunt revelatorii ale transformărilor suferite de organizație în ultima perioadă.

Comunicarea de angajare și financiară constituie aspecte ale actului de vorbire al organizației ce împletesc, în actualizarea lor, comunicarea de factură interindividuală cu cea de masă. Dacă înainte acțiunile întreprinse de organizație în scopul angajării aveau un caracter exclusiv funcțional ele au început să prindă viață. Fie ca anunțuri, ca discurs, ori ca dialog, comunicarea de angajare joacă un rol important în transmiterea imaginii organizației, construită, în acest sens, cu ajutorul unor metafore ilustrative ale spiritului intern ce animă organizația, ale culturii sale. Servindu-se deseori de metafora sportului, care trimite la dinamism, spirit de echipă, competitivitate, proclamând interesul deosebit ce-l poartă oamenilor săi, organizația tinde să atragă cei mai buni profesioniști într-un grup ale cărui performanțe sunt consacrate. Un discurs ca *Primul în lume, primul în România* (Butler) umanizează imaginea organizației, atrăgând atenția prin repetarea termenului *primul*, legat de spiritul competitiv, dinamic susceptibil de a caracteriza organizația. Comunicarea de angajare este considerată un indicator al capacității organizației de a întrevădea perspectivele de viitor, dar și o dovadă a laturii sale umane.

Alături de cea de angajare, comunicarea financiară este privită ca o rampă de lansare a imaginii favorabile a organizației. Sub forma discursului sau a dialogului, ea se adresează în special colaboratorilor și partenerilor de afaceri, dar, în anumite situații, și publicului larg. Mărturie a competenței profesionale, prin ilustrarea importanței și ariei de cuprindere a activității organizației, această fațetă a comunicării corporatiste contribuie la solidificarea relațiilor pe care organizația le întreține deja, precum și la stabilirea altora.

Definite ca acte corporatiste, sponsorizarea și mecenatul sunt manifestări exprimând relația de civilitate, dar, în același timp și de responsabilitate dintre organizație și comunitate. Având o mare influență asupra mediului intern și extern al organizației deopotrivă, eficiența lor în atingerea scopului pe care și-l propune comunicarea corporatistă ține de abilitatea cu care este gestionată și promovată imaginea organizației, ea trebuind să oglindească etica corporatistă.

Dacă prin sponsorizare se urmărește recunoașterea organizației, perceperea ei ca o prezență familiară, apropiată, de către societatea din care face parte, prin mecenat este vizată latura socială mai largă, el oferind organizației prilejul de a se implica într-o acțiune de interes general pentru comunitate. Reflectând noua legitimitate a organizației și traducând spiritul activ și generozitatea ei, sponsorizarea și mecenatul sunt *acte exemplare* ce se doresc expresie a angajamentului organizației față de comunitate. Numeroase evenimente sportive și culturale sunt susținute financiar de diferite organizații: desfășurarea a trei ediții (2001, 2002 și 2003) ale Conferinței internaționale din domeniul comunicării și traducerii în cadrul Universității Politehnica Timișoara au fost sprijinite de către Camera de Comerț, Industrie și Agricultură din Timișoara, meciurile de fotbal ale echipei naționale sunt sponsorizate de compania Ursus sau meciurile din Liga Campionilor de către companiile MasterCard și Amstel Beer. În aceeași măsură, menționăm sprijinul acordat de editura Humanitas la organizarea evenimentului Zilele porților deschise la Facultatea de Litere din București (2003) și susținerea de către banca BRD a manifestărilor prilejuite de sărbătorirea Zilelor francofoniei la Timișoara, în martie 2004.

Implicarea în evenimentele mondene reprezintă un câștig simbolic al organizației, prilejuind un raport de interrecunoaștere între ea și mediu: prin intermediul lor organizația se face cunoscută lumii, dar, concomitent explorează, la rândul ei această lume. Participarea companiei NIKE la turneele de tenis, presupune, pe de o parte susținerea manifestării, pe de altă parte satisfacția dată de utilizarea, de unii jucători, a echipamentelor sportive ale companiei.

Un efect mai puternic decât simpla asociere a numelui organizației cu evenimentul social, reflectând sprijinul acordat, îl constituie comunicarea acestui sprijin printr-un discurs. Este elocvent exemplul companiei Romtelecom, care își înscrie numele alături de desfășurarea Olimpiadei de la Atena din 2004, comunicând totodată poziția adoptată: *În anul...X⁶⁸ a vorbit lumii întregi despre*

⁶⁸Discursul a fost difuzat în mod repetat, cu numele unor sportivi diferiți, reprezentativi pentru țara noastră: Nadia Comăneci, Ivan Patzaichin etc.

România. În 2004, la Atena, e rândul altor olimpici să o facă. Pentru Romtelecom este o onoare să fie alături de ei. Romtelecom pentru România.

Aspectul prevalent al comunicării corporatiste îl constituie comunicarea lingvistică. Prin exprimarea misiunii organizației se conferă un sens pentru a se da un suflu activității și vieții ei, ceea ce înseamnă a o orienta, a-i da o semnificație umanitară, socială, cu scopul de a o consolida, de a o face să perdureze.

Comunicarea corporatistă se definește ca expresie a politicii organizației, focalizată pe legitimarea ei prin direcționarea pe două coordonate, ilustrarea utilității, în exterior, și reflectarea imaginii de unitate socială, în interior. Fără a se limita însă la o funcție informativă, comunicarea corporatistă traduce angajamentul organizației față de societate, care, raportabil la un cod etic funcțional în interiorul acesteia, admite propria sa realizare. Asigurând, astfel, coerența între ceea ce spune și ceea ce face organizația, ea transcende imaginea de reflecție a realității pentru a accede la aceea de predicție a realității. Această accepțiune a comunicării corporatiste implică o reconsiderare a rolului și a statutului ei în cadrul organizației, ceea ce semnifică, în fapt, dobândirea legitimității.

Abordarea din acest unghi a comunicării corporatiste propune o explicare a faptelor sociale cu ajutorul faptelor de limbă, ceea ce servește, în opinia noastră la înțelegerea funcționării unor fenomene economice și sociale care au loc în societatea noastră modernă și, mai concret, la conturarea unei imagini adecvate a acestui tip de comunicare. Comunicarea corporatistă reprezintă un proces care a început să capete amploare relativ recent la noi, deopotrivă în sfera preocupărilor practice și a celor teoretice. Existența conceptualizărilor diferite în literatura de specialitate internă și internațională, a opiniilor diverse, chiar contradictorii, privitoare la acest subiect, ori a semnelor de întrebare care persistă la nivelul publicului larg, sunt rațiunile pentru care ne-am îndreptat atenția către domeniul în discuție, considerând că un demers interdisciplinar este susceptibil de a oferi o descriere conformă cu realitatea și obiectivă a unei stări de lucruri din societatea actuală. De asemenea, relevarea locului ocupat de către

comunicarea corporatistă în context organizațional, precum și o analiză din perspectivă lingvistică a ei constituie aspecte importante ale formării în profesia de comunicator.

Bibliografie:

- BĂLĂNESCU, Olga, „Limbajul comercial în româna contemporană”(II), în *Analele Universității București*, Editura Universității București, 1997, p. 27-37.
- BALANESCU, Olga, *Limbaje de specialitate*, www.unibuc.ro/eBooks/filologie/olga
- CIOBANU, Georgeta, *Anglicisme în limba română*, Editura Amphora, Timișoara, 1996.
- IRIMIA, Dumitru, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
- STANCU, Șerb, *Relații publice și comunicare*, Teora, București, 2001.
- STOICHITOIU-ICHIM, Adriana, *Pragmatica discursului juridic normativ*, www.unibuc.ro/eBooks/filologie/discurs, 2002.
- STOICHITOIU-ICHIM, Adriana, *Semiotica discursului juridic*, Editura Universității, București, 2001.
- SUCIU, Lavinia, *La communication institutionnelle – conséquence d’une nouvelle vision sur l’entreprise*, în „Buletinul științific al Universității Politehnica Timișoara. Seria Științe socio-umane, limbi moderne, educație fizică”, Editura Politehnica, Timișoara, 2001.

BAZE DE DATE

BAZA DE DATE: APICULTURA.**Ana DOBROICĂ**(absolvent Master *Traducere specializată*)**1. FAMILIA DE ALBINE.
2. PRODUSELE APICOLE.****1. Familia de albine**

Nr. Crt.	1
Vedette	Roi
Valeur grammaticale r	Substantiv neutru
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Familia de albine
Définition	Grup compact de albine, ieșite din stup împreună cu matca lor în căutarea unui adăpost nou
Source de la définition	www.dexonline.ro
Générique	
Spécifique	Roi natural, roi artificial
Isonyme	
Note technique	La albine roirea reprezintă un mod de propagare a speciei în care rolul hazardului este redus. Matca care emigrează este bine protejată.
Source de la note technique	Louveaux, Jean, "Albinele și creșterea lor", Editura Apimodia, București, 1988, pg. 64.
Concordance	Essaim
Valeur grammaticale fr	Substantiv masculin
Source de la concordance	www.atilf.atilf.fr
Image	
Source de l'image	www.zabeille.org

Nr. Crt.	2
Vedette	Roi natural
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Familia de albine
Définition	Roiul natural se formează prin împărțirea coloniei în două : o parte a coloniei împreună cu matca pleacă departe, cealaltă rămâne pe loc și își crește o altă matcă.
Source de la définition	Louveaux, Jean, "Albinele și creșterea lor", Editura Apimodia, București, 1988, pg. 64.
Générique	Roi
Spécifique	
Isonyme	Roi artificial
Note technique	Roiurile naturale pot fi prinse de apicultori foarte simplu : după așezarea roiului pe o creangă, se ia o roiniță, se capitomează cu miere, apoi se scutură albinele în el. Acestea vor fi mutate într-un stup pregătit special.
Source de la note technique	Louveaux, Jean, "Albinele și creșterea lor", Editura Apimodia, București, 1988, pg. 64.
Concordance	Essaim naturel
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	www.beekeeping.com
Image	
Source de l'image	www.lesterresblanches.biz

Nr. Crt.	3
Vedette	Roi artificial
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Familia de albine
Définition	Se realizează prin divizarea coloniei de albine puternice. Se va căuta în care diviziune este matca iar diviziunea rămasă orfană va primi o nouă matcă împerecheată sau o botcă căpăcită.
Source de la définition	http://stuparit.3x.ro
Générique	Roi
Spécifique	
Isonyme	Roi natural
Note technique	Metoda înmulțirii prin divizare nu este considerată a fi bună întrucât colonia rămasă orfană ia în creștere larve mai mari de 24 de ore. Dacă vom lăsa însă familia fără matcă pe vechiul loc, în vederea preluării culegătoarelor, și dacă vom distruge primele botci căpăcite lăsând pe cele necăpăcite, și această metodă poate fi considerată acceptabilă, întrucât vor ieși măști de calitate.
Source de la note technique	http://stuparit.3x.ro
Concordance	Essaim artificiel
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	www.beekeeping.com
Image	
Source de l'image	www.beekeeping.com

Nr. Crt.	4
Vedette	Matca
Valeur grammaticale r	Substantiv feminin
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Familia de albine
Définition	Matca este aceea care asigură perpetuarea speciei, numai ea fiind în stare să dea ouă fecundate din care să ia naștere viitoarele generații de albine.
Source de la définition	http://stuparit.3x.ro
Note technique	Atunci când printr-un accident dispăre, colonia se pregătește să-și crească una nouă, clădind 1-2 botci "de salvare" în mijlocul cuibului. Dacă matca devine necorespunzătoare albinele pregătesc botci de "înlocuire liniștită", iar atunci când se pregătesc să roiască, construiesc "botci de roire" (numărul acestora fiind foarte mare), acestea fiind luate în creștere eșalonat (la distanță de câteva zile între ele), pentru ca viitoarele măci să nu eclozioneze toate deodată.
Source de la note technique	http://stuparit.3x.ro
Concordance	Reine
Valeur grammaticale fr	Substantiv feminin
Source de la concordance	www.noel-apiculture.fr/lexique_abeilles.htm
Image	
Source de l'image	www.noel-apiculture.fr/lexique_abeilles.htm

Nr. Crt.	5
Vedette	Albina lucrătoare
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Familia de albine
Définiiton	Albina este o insectă zburătoare, clasificată în cadrul superfamiliei <i>Apoidea</i> din cadrul subordinului <i>Apocrita</i> , care mai conține viespile și furnicile , cu care albinele sunt foarte înrudite. Se pot întâlni pe toate continentele, cu excepția Antarcticii ; numărul speciilor cunoscute este de aproximativ 20.000 dar probabil foarte multe așteaptă încă să fie descoperite.
Source de la définition	http://ro.wikipedia.org
Générique	
Spécifique	Albinele doici, curățitoarele, albinele ventilatoare, culegătoarele.
Isonyme	
Note technique	Albinele sunt adaptate la hrănirea cu nectar și polen , primul ca sursă de energie (din cauza conținutului de zaharuri), al doilea ca sursă de proteine (folosit mai mult la hrănirea larvelor).
Source de la note technique	http://ro.wikipedia.org
Concordance	Ouvrière
Valeur grammaticale fr	Substantiv feminin
Source de la concordance	www.mieldronet.com/viedelaruche.html
Image	
Source de l'image	http://ro.wikipedia.org

Nr. Crt.	6
Vedette	Trântor
Valeur grammaticale r	Substantiv masculin
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Familia de albine
Définition	Este masculul albinei.
Source de la définition	www.dexonline.ro
Note technique	Trântorii au o scurtă apariție în stup, din aprilie până în septembrie. Lucrătoarele opresc hrănirea lor imediat după sezonul de roire când sursele de alimentare se diminuează. Ei nu au nici ac, nici organe de recoltare a polenului. Reprezintă aproximativ 10% din populația coloniei.
Source de la note technique	Louveaux, Jean, "Albinele și creșterea lor", Editura Apimodia, București, 1988, pg. 64.
Concordance	Faux bourdons
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	www.mieldronet.com/viedelaruche.html
Image	
Source de l'image	http://salbatar.ath.cx

Nr. Crt.	7
Vedette	Puiet
Valeur grammaticale r	Substantiv neutru
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Familia de albine
Définition	Puietul reprezintă totalitatea larvelor dintr-un stup, în cadrul unei familii de albine.
Source de la définition	Harnaj, V., <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg. 79.
Note technique	În cadrul familiei de albine, puietul este hrănit de către albinele doici. Puietul este depus de matcă pe ramele din mijlocul stupului, în alveolele de ceară, apoi este căpăcit de către albina lucrătoare. Larvele care sunt depuse pentru a deveni matcă au un cuib special numit botcă.
Source de la note technique	Harnaj, V., <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg. 79.
Concordance	Couvain
Valeur grammaticale fr	Substantiv masculin
Source de la concordance	http://jlpetitlaurent.free.fr
Image	
Source de l'image	http://jlpetitlaurent.free.fr

Nr. Crt.	8
Vedette	Botcă
Valeur grammaticale r	Substantiv feminin
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Familia de albine
Définition	Celulă specială de fagure în care se dezvoltă matca.
Source de la définition	Harnaj, V., <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg. 79.
Note technique	Aparitia botcilor intr-un numar mare este un semn sigur a roirii si numai prin distrugerea lor sistematica se poate impiedica roirea.
Source de la note technique	Harnaj, V., <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg. 79.
Concordance	Cellule royale
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	http://jlpetitlaurent.free.fr
Image	
Source de l'image	http://jlpetitlaurent.free.fr

2. Produsele apicole

Nr. Crt.	1
Vedette	Miere
Valeur grammaticale r	s. f.
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Mierea este substanța dulce produsă de albine melifice din nectarul florilor sau din secrețiile care provin din părți vii ale plantelor sau se găsesc pe acestea, pe care le culeg, le transformă și le combină cu substanțe specifice și le înmagazinează în fagurii din stup.
Source de la définition	Louveaux, Jean, <i>Albinele și creșterea lor</i> , Editura Apimodia, București, 1988, pg. 181.
Générique	
Spécifique	Miere din nectarul florilor, Miere de mană
Isonyme	
Note technique	În funcție de origine se distinge mierea de nectar sau mierea de mană. După cum mierea se află în faguri sau extrasă, este desemnată ca miere în faguri, miere centrifugată, miere stoarsă, miere scursă. În practică aceste definiții sunt puțin folosite.
Utilisation thérapeutique	Asupra aparatului cardiovascular mierea are un puternic rol de lubrifiant al vaselor de sânge, ajutând în același timp și la optimizarea funcționării cordului. Lăptișorul de matcă în amestec cu mierea are funcții vasodilatatoare.
Source	http://www.sfaturimedicale.ro
Source de la note technique	Louveaux, Jean, "Albinele și creșterea lor", Editura Apimodia, București, 1988, pg. 181.
Concordance	Miel
Valeur grammaticale fr	s. m.
Source de la concordance	http://fr.wikipedia.org/wiki/Miel
Image	
Source de l'image	http://fr.wikipedia.org/wiki/Miel

Nr. Crt.	2
Vedette	Miere din nectarul florilor
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultură
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Este un produs apicol obținut prin transformarea și prelucrarea nectarului de către albine și depozitat în celulele fagurilor pentru a constitui hrana populației din stup .
Source de la définition	http://ro.wikipedia.org/wiki/Miere
Générique	Miere
Spécifique	Miere monofloră, miere polifloră
Isonyme	Miere de mană
Note technique	Analiza chimică a mierii ne arată că în 100g se găsesc următoarele : apă 20g, glucoză 35g, levuloză 34g, zaharoză 5g, substanțe asemănătoare cu albușul de ou 1g, alte substanțe (fosfor, fier, mangan) 2g.
Source de la note technique	*** <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg 210.
Concordance	Miel produit à partir du nectar des fleurs
Valeur grammaticale fr	Sintagme nominale
Source de la concordance	http://fr.wikipedia.org/wiki/Miel
Image	
Source de l'image	www.zf.ro

Nr. Crt.	3
Vedette	Miere monofloră
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultură
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Este mierea pe care albinele o pregătesc în întregime din nectarul cules de la florile unui singur fel de plantă.
Source de la définition	*** <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg 209.
Générique	Miere
Spécifique	Miere de salcâm, miere de rapiță, miere de lavandă, miere de rozmarin, miere de iarba-neagră, miere de muștar-de câmp, miere de tei, miere de lucernă, miere de sparceta, miere de iederă, miere de floarea-soarelui, miere de păpădie etc.
Isonyme	Miere polifloră
Note technique	Numărul mierilor monoflore care se pot recolta dintr-o țară este redus. În fiecare țară există alte tipuri de miere monofloră, acestea fiind determinate de flora regională.
Source de la note technique	*** <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg 210.
Concordance	Miel monofloral
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	www.miel_paris.com_plantesmeliferes.htm
Image	
Source de l'image	www.mierealbine.ro

Nr. Crt.	4
Vedette	Miere polifloră
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultură
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Type	
Définition	Este mierea pe care albinele o pregătesc din nectarul cules de la florile diferitor specii de plante, care înfloresc în aceeași perioadă de timp, de exemplu: mierea de fâneață, mierea de munte, mierea de baltă etc.
Source de la définition	*** <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg 209.
Générique	Miere
Spécifique	
Isonyme	Miere monofloră
Note technique	Mierile poliflore constituie partea cea mai importantă a producției de miere. Ele pot fi excelente și pot avea o notă originală interesantă.
Source de la note technique	Louveaux, Jean, "Albinele și creșterea lor", Editura Apimodia, București, 1988, pg. 220.
Concordance	Miel polyflore
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	www.zephyr-online.com
Image	
Source de l'image	www.mierealbina.ro

Nr. Crt.	5
Vedette	Miere de mană
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultură
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Este pregătiră de albine din substanța dulce, limpede și vâscoasă secretată în anumite perioade ale anului pe frunzele, ramurile sau tulpinele plantelor.
Source de la définition	*** <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București, 1972, pg 209.
Générique	Miere
Spécifique	
Isonyme	Mierea din nectarul florilor
Note technique	Mierea de mană se deosebește de cea florală fiind un produs al anumitor plante superioare a căror sevă este folosită de niște insecte din familia <i>Afidelor</i> .
Source de la note technique	Hristea C., <i>Stupăritul nou</i> , Editura ACA, București, 1979, pg. 209.
Concordance	Miel de manne
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	http://atilf.atilf.fr
Image	
Source de l'image	www.e-miere.ro

Nr. Crt.	6
Vedette	Polen
Valeur grammaticale r	Substantiv neutru
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définitor	Polenul este un produs care se găsește în antene florilor sub formă de pulbere foarte fină, colorată în mod diferit, depinzând de floarea de la care provine. El este recoltat de albine pentru hrana puietului.
Source de la définition	***, <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București 1972, pg. 225.
Générique	
Spécifique	Păstura
Note technique	Polenul conține: apă 12 - 20%, substanțe proteice 7 - 30%, sub formă de acizi aminici: hidtidină, leucină, treonină, triptofan, valină etc.; glucide sau hidrați de carbon, mai ales sub formă de zaharuri, în proporție de 25 - 48%, în stare uscată, vitaminele B1, B2, PP, C.
Utilisation thérapeutique	L'action thérapeutique du pollen s'adresse à tous les systèmes mais il est particulièrement indiqué dans les pathologies des systèmes digestif, urinaire et neuropsychique. Le pollen est un tonifiant et stimulant générateur de bien être, agit efficacement sur le métabolisme général (croissance et vieillissement) . L'idéal est de prendre le pollen frais 2fois par jour avant les repas.
Source de la note technique	***, <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București 1972, pg. 226.
Concordance	Pollen
Valeur grammaticale fr	Substantiv masculin
Source de la concordance	http://atilf.atilf.fr
Image	
Source de l'image	http://www.leblogminceur.com/
Nr. Crt.	7

Vedette	Păstură
Valeur grammaticale r	Substantiv feminin
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Polen floral adunat și depozitat de albine în celulele fagurilor, care servește ca hrană albinelor și puietului din stup
Source de la définition	http://dexonline.ro/search.php?cuv=pastura
Générique	Polen
Spécifique	
Isonyme	
Note technique	Polenul disponibil neconsumat în stare proaspătă suferă transformarea în păstură trecând prin patru faze : prima are loc la 12 ore de la aducerea în stup, a doua este eliminarea progresivă a microflorei nespecifice, a treia este cea de dispariție progresivă a bacteriilor, iar a patra este caracterizată prin dispariția totală a bacteriilor lactice.
Source de la note technique	Hristea C., <i>Stupăritul nou</i> , Editura ACA, București, 1979, pg. 224
Concordance	Pain d'abeille
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	http://atilf.atilf.fr
Image	
Source de l'image	www.mierealbina.ro

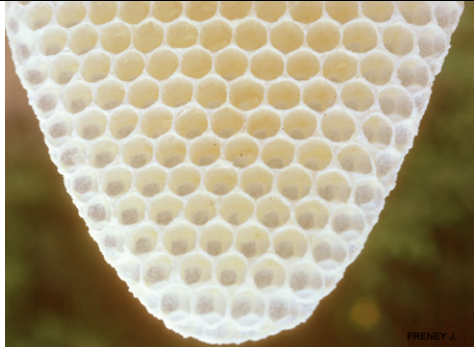
Nr. Crt.	8
Vedette	Venin de albine
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Veninul de albine este lichidul pe care glandele producătoare de venin ale albinei îl elimină atunci când albina este în pericol. Este un lichid transparent, cu gust acru și iute, cu miros specific.
Source de la définition	***, <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București 1972, pg. 229.
Note technique	Veninul de albine este ușor solubil în apă și este mai greu decât apa. Uscat, formează pe fundul vasului o peliculă transparentă, puțin crăpată.
Utilisation thérapeutique	El conține substanțe neurotoxice și corozive, ca acidul fosforic, acid formic, histidina, fosfataza D cu rol de hemolizant și melitina, care produce inflamarea țesutului în care a fost injectat veninul. În doze terapeutice, același venin poate avea efecte benefice, mai ales ca antiinflamator, motiv pentru care este folosit în tratamentul reumatismului.
Source	http://www.sfaturimedicale.ro
Source de la note technique	***, <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București 1972, pg. 229.
Concordance	Venin d'abeille
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	www.lapi.fr/miellerie/venin/venin.html
Image	
Source de l'image	www.lapi.fr/miellerie/venin/venin.html

Nr. Crt.	9
Vedette	Propolis
Valeur grammaticale r	Substantiv neutru
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Substanță vâscoasă și aromată, amară la gust, de culoare verde-închisă, produsă de albine și folosită la acoperirea pereților interiori ai stupului, având întrebuințări în medicină; clei de albine.
Source de la définition	http://dexonline.ro/search.php?cuv=propolis
Note technique	Temperatura de topire este de 80 - 140 grade C. Se dizolvă în alcool, eter și alți solvenți; în apă se dizolvă foarte greu.
Source de la note technique	***, <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București 1972, pg. 231.
Utilisation thérapeutique	El este un antibiotic la fel de eficient ca streptomycina și penicilina, administrate frecvent. Propolisul, ca și antibioticele obținute industrial, are acțiune decisivă asupra unui mase de germeni cum sunt stafilococii, streptococii dar și alte bacterii. În plus, propolisul, comparativ cu antibioticele industriale, nu prezintă efecte adverse. Se consideră că efectul antibiotic al propolisului este datorat conținutului ridicat de flavonoide .Flavonoidele mai au rol și în creșterea părului, stimulează circulația sangvină. De asemena stimulează eliminarea bilei, a urinii și secreția endocrină mai ales la nivelul glandei tiroide, pancreas, suprarenale cu efect asupra întregului organism. Astfel flavonoidele nu sunt doar substanțe cu efect antibiotic, ele au efect și în tratarea gastritei, a ulcerului, reumatismului, a răcelii și gripei.
Source	http://www.sfaturimedicale.ro
Concordance	Propolis
Valeur grammaticale fr	Substantiv feminin
Source de la concordance	http://fr.wikipedia.org/wiki/Propolis
Image	
Source de l'image	http://fr.wikipedia.org/wiki/Propolis
Nr. Crt.	10

Vedette	Lăptișor de matcă
Valeur grammaticale r	Sintagmă nominală
Domaine	Apicultură
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Lăptișorul de matcă este secretat de albinele tinere (doici) pentru hrănirea larvelor și a mătcilor. Concentratul de nutrienți îi permite reginei să supraviețuiască peste 5 ani, în timp ce durata medie de viață a unei albine lucratoare este de doar 2-4 luni de zile. Nutrienții din compoziție sunt atât de hranitori încât regina este capabilă să depună 2.000-3.000 de ouă într-o singură zi.
Source de la définition	***, <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București 1972, pg. 231.
Note technique	Compoziția lăptișor de matcă : apa (65-67 %); proteine (12,5%), amino-acizi esențiali (întreaga gamă); glucide 11 %; acizi grași (5%); vitamina B5 (150-250 mg %); calciu, magneziu, sodiu, potasiu, zinc, cupru, fier, mangan, vitamine diverse (A, B1, B2, B6, B12, D, E, K). Lăptișorul de matcă are probabil cea mai mare concentrație de vitamină B5 dintre toate produsele naturale cunoscute.
Utilisation thérapeutique	Lăptișorul de matcă conține întregul complex al vitaminelor B, vitamina B5 (acidul pantotenic) și vitamina B6 găsiindu-se într-o concentrație mai mare. Este, de asemenea, singura sursă naturală de acetat de colină. Lăptișorul de matcă mai conține vitaminele A, C, D, E, minerale, enzime și 18 tipuri de aminoacizi. Revigorează organismul, menține starea de sănătate a oaselor și a musculaturii și este un excelent tonic și întăritor al sistemului imunitar. Este, de asemenea, un supliment deosebit pentru îmbunătățirea performanței sportive. El are efect benefic în ateroscleroză, disfuncții sexuale, hematopatii, gastrite, în prevenirea astmului bronșic, este hepatoprotector și vitaminizant. Are efect de stimulare a sistemului nervos parasimpatic.
Source	http://www.sfaturimedicale.ro
Source note technique	***, <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București 1972, pg. 231.
Concordance	Gelée royale
Valeur grammaticale fr	Sintagmă nominală
Source de la concordance	http://fr.wikipedia.org/wiki/Apiculture

Image	
Source de l'image	http://fr.wikipedia.org/wiki/Apiculture

Nr. Crt.	11
Vedette	Apilarnil
Valeur grammaticale r	Substantiv neutru
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Este un produs apicol compus din larve, polen și propolis. Are consistența și culoarea iaurtului. Acesta se formează prin amestecul celor mai sus menționate în celulele ramelor.
Source de la définition	www.docteur-abeille.com
Utilisation thérapeutique	Actiuni: astenie, stări de malnutriție, convalescență, surmenaj fizic și intelectual, pubertate întârziată, tulburări de climateriu și andropauză ulcer gastric și duodenal, gastrită hiperacidă, colită.
Source	http://www.mamanatura.ro
Concordance	Apilarnil
Valeur grammaticale fr	Substantiv masculin
Source de la concordance	www.docteur-abeille.com/html/l_apilarnil.html
Image	
Source de l'image	http://www.zalmo.com

Nr. Crt.	12
Vedette	Ceară
Valeur grammaticale r	Substantiv feminin
Domaine	Apicultura
Secteur (sous-domaine)	Produse apicole
Définition	Substanță amorfă, de culoare gălbuie, produsă de albine, care se obține prin topirea fagurilor
Source de la définition	http://dexonline.ro/search.php?cuv=ceara
Note technique	Este secretată de glandele producătoare de ceară ale albinei, numite glandele cerifere. În momentul în care este eliminată din glande ceara este lichidă, dar o dată ce vine în contact cu aerul se întărește, luând forma unui solzișor mic și alb
Source de la note technique	***, <i>Manualul apicultorului</i> , Editura ACA, București 1972, pg. 222.
Concordance	Cire
Valeur grammaticale fr	Substantiv feminin
Source de la concordance	http://atilf.atilf.fr
Image	
Source de l'image	www.apicultura.tripod.com